

~~ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR 290/XXXI/13
RADY MIEJSKIEJ GMINY ŚLESIN Z DNIA 12 MARCA 2013 R.~~
ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR 178/XVIII/16
RADY MIEJSKIEJ GMINY ŚLESIN Z DNIA 16 CZERWCA 2016 R.

GMINA ŚLESIN

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Spis treści

Spis treści	2
1. Wprowadzenie	5
1.1. Cel opracowania	5
1.2. Podstawa i zakres opracowania	7
1.3. Forma opracowania	7
1.4. Procedura formalno-prawna	8
2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.....	10
2.1. Ogólna charakterystyka gminy.....	10
2.2. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenów	11
2.3. Funkcje gminy i sieć osadnicza	11
2.4. Komunikacja i uzbrojenie terenu.....	13
3. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	15
3.1. Ład przestrzenny i rozwój zrównoważony	15
3.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenne gminy.....	15
3.3. Stan ładu przestrzennego	17
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.....	18
4.1. Położenie geograficzne obszaru gminy.....	18
4.2. Powiązania przyrodnicze obszaru.....	18
4.3. Środowisko przyrodnicze	19
4.3.1. Rzeźba terenu	19
4.3.2. Krajobraz, fauna i flora	20
4.3.3. Szata roślinna	22
4.3.4. Zwierzęta.....	24
4.3.5. Powietrze atmosferyczne.....	26
4.4. Dotychczasowe zmiany w środowisku przyrodniczym.....	28
4.5. Struktura przyrodnicza obszaru i różnorodność biologiczna	30
4.5.1. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych	30
4.6. Zasoby wód podziemnych	31
4.6.1. Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP)	31
4.6.2. Kredowo-trzeciorzędowy poziom wodonośny.....	31
4.6.3. Czwartorzędowy poziom wodonośny	32
4.6.4. Wody geotermalne	32
4.7. Zasoby wód powierzchniowych	33
4.7.1. Jeziora	34
4.7.2. Cieki powierzchniowe.....	38
4.7.3. Kanał Ślesiński.....	38
4.8. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna.....	39
4.8.1. Gleby i ich wykorzystanie.....	39
4.8.2. Gospodarka leśna.....	40

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	41
5.1. Zarys historii obszaru gminy	41
5.2. Stan dziedzictwa kulturowego	43
5.3. Układy urbanistyczne i ruralistyczne	45
5.4. Zespoły sakralne, pałacowe i dworskie	45
5.5. Cmentarze	46
5.6. Obiekty architektury i budownictwa	46
5.7. Zabytki archeologiczne	46
5.7.1. Stanowiska archeologiczne	46
5.7.2. Układy urbanistyczne, zespoły pałacowo-parkowe oraz obiekty wpisane do rejestru zabytków lub podlegające ochronie konserwatorskiej	47
5.7.3. Obszary szerokopłaszczyznowych prac ziemnych, związanych z budową dróg, budynków halowych itp.	47
5.7.4. Obszary szerokopłaszczyznowych prac ziemnych, związanych z eksploatacją złóż węgla brunatnego i surowców mineralnych	48
6. Uwarunkowania wynikające z warunków życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	49
6.1. Zagadnienia demograficzne	49
6.1.1. Struktura ludności	49
6.1.2. Ruch naturalny ludności	50
6.1.3. Ruch migracyjny	51
6.1.4. Struktura wieku i płci	51
6.1.5. Prognoza rozwoju ludności	53
6.2. Warunki mieszkaniowe	54
6.3. Administracja i usługi	56
6.4. Placówki oświatowe	57
6.5. Usługi zdrowia i opieka społeczna	58
6.6. Usługi kultury	60
6.7. Usługi sportu i rekreacji	61
6.7.1. Obsługa ruchu turystycznego	61
7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	63
7.1. Charakterystyka zagrożeń stanu bezpieczeństwa	63
7.2. Jednostki powołane do ochrony bezpieczeństwa publicznego	63
8. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy	64
8.1. Dokumenty szczebla wojewódzkiego	64
8.2. Dokumenty szczebla powiatowego	69
8.3. Dokumenty szczebla lokalnego	69
8.4. Możliwości rozwoju gminy	69
9. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów	70
10. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	71
11. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	72
12. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych	73

13.	Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górnictwa wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.....	75
14.	Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	77
14.1.	Stan komunikacji	77
14.1.1.	Komunikacja drogowa.....	77
14.1.2.	Transport kolejowy	79
14.1.3.	Komunikacja wodna	79
14.1.4.	Szlaki turystyczne.....	79
14.2.	Stan systemów infrastruktury technicznej.....	79
14.2.1.	Gospodarka wodno-ściekowa	79
14.2.2.	Gospodarka odpadami.....	80
14.2.3.	Gospodarka energetyczna	81
14.2.4.	System gazowniczy	82
14.2.5.	Rurociąg paliwowy PERN „Przyjaźń”	82
14.2.6.	Telekomunikacja i komunikacja elektroniczna	83
15.	Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	84
16.	Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej	85
17.	Załączniki.....	86
17.1.	Spis obiektów zabytkowych Miasta i Gminy Ślesin	86

1. Wprowadzenie

W związku ze zmianą studium w obrębach: Sławęcinek, Sławęcín, Lubomyśle, Różnowa, Sarnowa Kolonia, Ślesin, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry, Kijowiec, w tekście niniejszej zmiany studium dodano lub zmieniono zapisy. Nowe teksty wyróżniono czerwoną czcionką. Teksty usunięte wyróżniono przekreśloną czcionką. Pozostała część tekstu stanowi treść studium dotychczas obowiązującego i razem ze zmianami tworzy tekst ujednolicony.

Zmiana studium związana jest bezpośrednio z inwestycją celu publicznego w zakresie infrastruktury elektroenergetycznej – budowa dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400kV Jasiniec-Pątnów. Zmiana studium nie wpływa na **bilans terenów zabudowy** i nie zachodzi konieczność wykonania analiz wynikających z potrzeb i możliwości rozwoju gminy wynikających z Art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 778). Zmiana studium umożliwi realizację inwestycji celu publicznego umieszczonej w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 i wymienionej w Ustawie z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz.U. z 2015 roku poz. 1265).

1.1. Cel opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest głównym dokumentem gminy, określającym lokalne zasady gospodarki przestrzennej na całym jej obszarze. Studium, uchwalone przez radę gminy, nie jest przepisem gminnym powszechnie obowiązującym; nie stanowi również podstawy prawnej do wydawania decyzji administracyjnych dotyczących zabudowy i zagospodarowania terenu.

Ustalenia studium są wprowadzane do obiegu prawnego poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a samorząd gminy każdorazowo bada stopień zgodności przewidywanych rozwiązań projektu planu miejscowego z polityką przestrzenną gminy określoną w ustaleniach studium.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy pełni funkcje:

- spełnia obowiązek wynikający z systemu planowania społeczno-gospodarczego kraju i związanego z tym systemu prawnego,
- stanowi podstawę dla racjonalnego dysponowania przestrzenią w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i gminy przy zachowaniu cennych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- jest wykładnią kształtowania polityki przestrzennej państwa z uwzględnieniem zadań mogących służyć realizacji celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym,

- wyraża świadomość społeczną, ekologiczną i kulturową samorządu gminy, odpowiedzialnego za racjonalne gospodarowanie i korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego.

Zadaniem studium jest:

- rozpoznanie wartości środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz społeczno-gospodarczego jako wartości niematerialnych i materialnych, aktualizacja danych, ocena obecnego stanu tych wartości,
- uwzględnienie w procesie rozwoju gminy aktualnego stanu prawnego, w tym w szczególności planu zagospodarowania Województwa Wielkopolskiego, uchwalonego uchwałą nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010r., obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (~~tj. Dz.U. z dnia 12 czerwca 2012 r., poz. 647, z późn. zm.~~) (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 778) oraz aktualnie obowiązujących przepisów szczególnych, w tym w zakresie ochrony środowiska, gospodarki nieruchomościami i innych,
- określenie – na podstawie analizy uwarunkowań – warunków dalszego funkcjonowania oraz wyznaczenie kierunków rozwoju jakościowego i przestrzennego gminy,
- wskazanie szans rozwoju przestrzennego w granicach jednostki administracyjnej oraz na wyznaczonych obszarach o znaczeniu ofertowym.

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego umożliwi poznanie aktualnego stanu ładu przestrzennego. Pozwala na ukierunkowanie działań planistycznych poprzez wyznaczenie obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego i dla których gmina zamierza takie plany sporządzić.

Rozpoznanie stanu środowiska naturalnego, z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących wymogów prawnych dla jego ochrony, umożliwi określenie warunków dotyczących ochrony przyrody i krajobrazu, wskazanie terenów preferowanych do różnych sposobów użytkowania oraz wyłączonych spod zabudowy. Studium uwzględnia także aktualny stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej i pozwala dostosować ich rozwój do potrzeb i możliwości gminy. Studium wskazuje również tereny wymagające przekształceń i rehabilitacji.

1.2. Podstawa i zakres opracowania

Podstawę opracowania stanowią:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (~~tj. Dz.U. z 2012 r., poz. 647, z późn. zm.~~), (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 778).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. z 2004 r. poz. 1233),
- ~~Uchwała Nr 236/XXII/09 Rady Miejskiej Gminy Ślesin, z dnia 30 stycznia 2009 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ślesin.~~
- Uchwała Nr 83/X/15 Rady Miejskiej Gminy Ślesin z dnia 30 września 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ślesin uchwalonego Uchwałą Nr 290/XXXI/2013 Rady Miejskiej Gminy Ślesin z dnia 12 marca 2013r., w obrębach geodezyjnych: Sławęcinek, Sławęcín, Lubomyśle, Różnowa, Sarnowa Kolonia, Ślesin, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry, Kijowiec, w zakresie budowy dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400kV Jasiniec-Pątnów.

1.3. Forma opracowania

Na elaborat studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego składają się następujące części:

1. Rysunek pt. „Gmina Ślesin – Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego” Skala 1 : 20 000.
2. Rysunek pt.: „Gmina Ślesin – Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – Kierunki zagospodarowania przestrzennego” Skala 1 : 20 000.
3. Elaborat opisowy pt.: „Gmina Ślesin – Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”.

4. Elaborat opisowy pt.: „Gmina Ślesin – Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

1.4. Procedura formalno-prawna

~~Na podstawie Uchwały Nr 236/XXII/09 Rady Miejskiej Gminy Ślesin z dnia 30 stycznia 2009 r. o przystąpieniu do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ślesin, Burmistrz Miasta i Gminy Ślesin podjął czynności formalno-prawne do wykonania jej postanowień:~~

Na podstawie Uchwały Nr 83/X/15 Rady Miejskiej Gminy Ślesin z dnia 30 września 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ślesin uchwalonego Uchwałą Nr 290/XXXI/2013 Rady Miejskiej Gminy Ślesin z dnia 12 marca 2013r., w obrębach geodezyjnych: Sławęcinek, Sławęcín, Lubomyśle, Różnowa, Sarnowa Kolonia, Ślesin, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry, Kijowiec., Burmistrz Miasta i Gminy Ślesin podjął czynności formalno-prawne do wykonania jej postanowień:

- Ogłosił w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie – poprzez obwieszczenie w poszczególnych sołectwach, o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia studium, określając formę, miejsce i termin składania wniosków dotyczących studium. Ogłoszenie i obwieszczenie sporządzono wg wzoru z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Pismem z dnia 15.10.2015 r. zawiadomił instytucje i organy właściwe do uzgadniania i opiniowania projektu studium o przystąpieniu do sporządzania studium gminy Ślesin. Do Urzędu Miasta w Ślesinie wpłynęły odpowiedzi na wysłane zawiadomienia. Łącznie od organów administracji, instytucji oraz jednostek organizacyjnych wpłynęło 18 wniosków. Wpłynęły także 2 wnioski od osób fizycznych.
- W dniu 8.01.2016 r. projekt zmiany studium uzyskał opinię gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej.
- Pismem z dnia 14.01.2016 r. projekt zmiany studium został przesłany w celu uzgodnienia z Zarządem Województwa Wielkopolskiego w zakresie jego zgodności z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz z Wojewodą Wielkopolskim w zakresie zgodności z programami zawierającymi zadania rządowe

służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym i z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w zakresie dot. Goplańsko-Kujawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

- W okresie **styczeń – luty 2016 roku** projekt zmiany studium był opiniowany przez odpowiednie instytucje.
- Burmistrz ogłosił w dniu **01.03.2016 roku** w prasie miejscowej i przez obwieszczenie oraz w sposób zwyczajowy, o wyłożeniu projektu zmiany studium do publicznego wglądu na okres **od 10 marca do 11 kwietnia 2016 roku**, oraz zorganizował w dniu **23 marca 2016 roku** dyskusję publiczną nad przyjętymi w projekcie rozwiązaniami. W ogłoszeniu powyższym wyznaczył termin **do 12 maja** w którym osoby prawne oraz fizyczne oraz jednostki nie posiadające osobowości prawnej mogą wносить uwagi dotyczące projektu studium.
- W dniu **16 czerwca 2016 roku** przedstawił Radzie Miejskiej Gminy Ślesin do uchwalenia projekt studium z listą nieuwzględnionych uwag.
Uchwałą Rady Miejskiej Gminy Ślesin **Nr 178/XVIII/16 z dnia 16 czerwca 2016 roku** uchwalona została „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ślesin”; jednocześnie w uchwale rozstrzygnięto o sposobie rozpatrzenia uwag nie uwzględnionych przez Burmistrza Miasta i Gminy Ślesin.

2. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

2.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Ślesin leży we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w ziemskim powiecie konińskim. Od południa graniczy z gminą Kramsk i miastem Konin; od zachodu – z gminami Kazimierz Biskupi i Kleczew; od północy – z gminami Wilczyn, Skulsk i Wierzbinek; od wschodu – z gminą Sompolno.

Pod względem wielkości obszaru i liczby ludności sytuacja gminy w powiecie i województwie przedstawia się następująco:

Ilość mieszkańców 13.875, w tym 3.105 w Ślesinie (2010 r.)

Powierzchnia obszaru gminy 14.563 ha.

Pod względem powierzchni gmina należy do dwóch największych wśród 14 gmin powiatu konińskiego a w województwie wielkopolskim zajmuje 72 miejsce wśród wszystkich 226 gmin i 46 miejsce wśród gmin miejsko-wiejskich.

Pod względem liczby ludności gmina jest największą w powiecie, w województwie zajmuje 57 miejsce wśród wszystkich gmin i 38 wśród gmin miejsko-wiejskich.

Ślesin jest największą gminą w powiecie konińskim; przekracza również wielkość średniej gminy w województwie wielkopolskim.

Gmina Ślesin ma charakter miejsko-wiejski. Jej sieć osadniczą tworzą miasto Ślesin i 51 miejscowości wiejskich. Obszar wiejski podzielony jest administracyjnie na 26 sołectw. Poza miastem Ślesin, stanowiącym główny ośrodek administracyjno-usługowy gminy, znaczącym ośrodkiem kulturalno-usługowym jest Licheń Stary z Sanktuarium Maryjnym.

Powiązanie z regionem zapewniają:

- przebiegająca centralnie przez obszar gminy droga krajowa nr 25 relacji Bobolice – Bydgoszcz – Konin – Kalisz – Ostrów Wlkp. – Oleśnica, wiążąca miasto Ślesin z Koninem i autostradą A2.

Z Konina do Ślesina kursują regularnie autobusy komunikacji miejskiej oraz busy przewoźników prywatnych.

- droga wojewódzka nr 263 relacji Słupca – Ślesin – Sompolno – Kłodawa – Dąbie, o przebiegu równoleżnikowym, krzyżująca się w Ślesinie drogą krajową nr 25.

Gmina jest położona w strefie wododziałowej dorzeczy Warty i Noteci. Środkiem obszaru gminy przebiega rynna żeglownego kanału Warta – Gopło, wykorzystującego ciąg jezior Pątnowskiego, Wąsosko – Mikorzyńskiego i Ślesińskiego.

Poza tradycyjną funkcją rolniczą, w gminie dynamicznie rozwija się funkcja rekreacyjna w oparciu o wartości przyrodniczo-krajobrazowe.

2.2. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenów

Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

Użytki rolne	8.193 ha (59,3%)
Lasy	3.233 ha (23,4%)
Jeziora i wody otwarte	898 ha (6,5%)
Tereny zabudowane	368 ha (2,7%)
Tereny pogórnice	321 ha (2,3%)

źródło: oprac. własne, na podst. danych PODGiK w Koninie

W stosunku do struktury powierzchni powiatu i województwa, gmina wyróżnia się wysokim udziałem wód śródlądowych i terenów pogórnicych. Pozostałe parametry nie odbiegają od wielkości średnich dla powiatu konińskiego i województwa.

Na obszarze gminy występują korzystne dla rolnictwa warunki glebowe – udział gruntów ornych klas II-IV wynosi 61%. Lesistość gminy wynosi 23,4% dla powiatu 21,9%, dla województwa 25,6%.

Dotychczasowe kierunki zagospodarowania terenów są zgodne z potrzebami gminy i ich kontynuacja jest uzasadniona.

2.3. Funkcje gminy i sieć osadnicza

Zróżnicowanie przyrodnicze obszaru gminy wpłynęło na ukształtowanie się trzech głównych sposobów użytkowania jej przestrzeni, tj. rolnictwa, rekreacji i górnictwa odkrywkowego węgla brunatnego.

Wydobycie węgla brunatnego z odkrywki „Pątnów” w południowo-zachodniej części obszaru gminy dla potrzeb energetyki miało dla gminy duże znaczenie do roku 2003, kiedy

zakończono prace wydobywcze i zrehabilitowano teren. Obecnie ponownie otwiera się perspektywa przed funkcją górnictwa odkrywkowego, w oparciu o złożę węgla brunatnego „Ościslówo”, zalegające w północno-zachodniej części gminy, na styku z gminami Wilczyn i Skulsk.

W centralnej, najatrakcyjniejszej przyrodniczo i krajobrazowo części obszaru gminy, w oparciu o rynny jeziorne ukształtowały się obszary użytkowane rekreacyjnie. Koncentrują się one w Ślesinie, Żółwieńcu, Mikorzynie, Głębockiem, Półwiosku Starym, Holendrach Wąsoskich, Wąsoszach, Niedźwiadach, Wygodzie i Licheniu Starym.

Na pozostałej części dominuje użytkowanie rolnicze o różnej intensywności związanej z warunkami glebowymi. Gleby najbardziej przydatne dla rolnictwa występują w centrum gminy i w północno-zachodniej jej części, w rejonie Ostrowąża, Szyszyna, Biskupia, Ślesina, Lubomyśla i Mikorzyna oraz Różopola, Piotrkowic, Niedźwiadów, Wąsosza i Kępy.

Siec osadnicza kontynuuje historycznie ukształtowaną strukturę.

Główną osią koncentracji zabudowy w gminie jest ciąg Honoratka – Ślesin – Szyszyn wzdłuż drogi krajowej nr 25 i zachodniego brzegu ciągu jezior oraz równoległy, oparty o wschodni brzeg rynny jeziornej, ciąg Wąsosze – Półwiosek Stary – Ślesin – Głębockie. Oddzielnym, istotnym ogniskiem koncentracji zabudowy jest Licheń Stary. Pozostałe miejscowości tworzą oddzielne zespoły o różnym stopniu zwartości, ułożone wzdłuż dróg powiatowych i gminnych. Na terenach o zwiększonym udziale gleb korzystnych dla rolnictwa występuje niewielka ilość pojedynczych, rozproszonych siedlisk.

Głównym ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym jest Ślesin (3105 mieszkańców), położony centrum Gminy. Są tu skoncentrowane usługi o charakterze ogólnogminnym w zakresie administracji, bankowości, poczty, policji, oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, zaopatrzenia mieszkańców.

Ośrodkiem wspomagającym jest Licheń Stary (1479 mieszkańców), druga co do wielkości miejscowość, wyposażona w usługi w zakresie kultury religijnej, oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, poczty i zaopatrzenia mieszkańców.

Potencjał rozwojowy, ściśle związany z położeniem w pobliżu jezior i ich walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, wykazują miejscowości tworzące oś koncentracji zabudowy o ilości mieszkańców przekraczającej 300 mk.

Do miejscowości o najniższym potencjale rozwojowym, wynikającym z ilości mieszkańców poniżej 200 mk. (nie gwarantującej popytu na usługi i przyrostu liczby mieszkańców) zaliczają się: Goranin – 67 mk, Julia – 115 mk, Leśnictwo – 152 mk, Marianowo i Szyszynek – 193 mk, Pogoń Goślawska i Lubstowska – 140 mk, oraz Rożnowa, Biskupie i Sarnowa – 155 mk. W miejscowościach tych dominuje funkcja rolnicza.

2.4. Komunikacja i uzbrojenie terenu

Elementem wiążącym ze sobą jednostki osadnicze jest system dróg, na który składają się:

- droga krajowa nr 25 relacji Oleśnica-Ostrów Wlkp.-Konin-Bydgoszcz-Bobolice,
- droga wojewódzka nr 263 relacji Dąbie-Kłodawa-Sompolno-Słupca,
- sieć dróg powiatowych i gminnych.

Sieć dróg powiatowych i gminnych tworzy układ promienisty koncentrujący się w Ślesinie. Układ ten odkształcają 3 przeprawy przez obszar rynny jezior ślesieńskich, w Kępie, Ślesinie i Żółwieńcu.

Gmina jest zwodociągowana w 100%. Ujęcia wody znajdują się w Ślesinie, Biskupiu, Bylewie, Honoratce, Niedźwiadach i Szyszynie.

Stopień wyposażenia gminy w sieć kanalizacji sanitarnej sięga 50%. Kanalizacja sanitarna znajduje się w miejscowościach: Lubomyśle, Licheń Stary, Mikorzyn, Półwiosek Stary, Półwiosek Lubstowski, Wąsosze, Honoratka, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry, Biskupie, Ślesin oraz Ostrowąż. Długość kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi 86,4 km, w tym w Ślesinie 34,6 km. Ścieki są odprowadzane do mechaniczno-biologicznych oczyszczalni w Lubomyślu i Licheniu Starym.

Wskaźnik wyposażenia ludności gminy w sieć wodociągową i kanalizację sanitarną przewyższa średnią powiatową i wojewódzką.

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności		
wodociąg	%	93,9
kanalizacja	%	47,1

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

Wodociągi		
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	186,6
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	10019

Kanalizacja		
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	57,7
ścieki odprowadzone	dam3	232
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	5032

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

Dla powiatu powyższe dane są następujące:

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności		
wodociąg	%	90,0
kanalizacja	%	29,8

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

Dla województwa (tereny wiejskie) powyższe dane są następujące:

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności		
wodociąg	%	87,3
kanalizacja	%	28,9

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

3.1. Ład przestrzenny i rozwój zrównoważony

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przez *ład przestrzenny* należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Już art. 1 ust. 1 ustawy stanowi, że ład przestrzenny stanowi podstawę działań gminy w zakresie polityki przestrzennej i ustalania zasad zagospodarowania i zabudowy terenów.

Dbłość o ład przestrzenny, jedno z naczelných zadań samorządu terytorialnego, leży w interesie poszczególnych mieszkańców gminy, zapewniając im zarówno wysoką jakość życia w odniesieniu do warunków przestrzennych, jak i w interesie gminy jako wspólnoty, zapewniając jej atrakcyjność dla przybyszów z zewnątrz.

Z kolei *zrównoważony rozwój* to, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Stopień spełnienia zasad kształtowania ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju wpływa bezpośrednio na walory użytkowe przestrzeni i wartość nieruchomości.

3.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenne gminy

Podstawowymi funkcjami gminy są:

- główna – produkcja rolna i jej obsługa,
- uzupełniające – rekreacja i wypoczynek.

Obszar gminy dzieli się na dwa podstawowe rejonów strukturalne o wydzielonych funkcjach wiodących. Granice tych rejonów pokrywają się przeważnie z rejonami zróżnicowanymi przyrodniczo:

REJON A – centralna, najsilniej zurbanizowana część gminy obejmująca obszary o różnych funkcjach, z których dominujące, to:

- koncentracja zabudowy wzdłuż ciągu drogi krajowej nr 25 oraz związana z nią koncentracja usług, obejmująca miejscowości: Honoratka, Mikorzyn, Ślesin, Szyszyńskie Holendry oraz Licheń Stary;
- występowanie rejonów turystycznych na równoległym do drogi nr 25 obszarze rynny jeziornej o szczególnych walorach krajobrazowych, w miejscowościach: Mikorzyn, Ślesin, Żółwieniec, Wąsosze, Wąsowskie Holendry, Półwiosek Stary, Głębockie oraz Niedźwiady i Licheń Stary.

REJON B – części wschodnia i zachodnia gminy, obejmujące obszary gleb chronionych, stanowiące bazę żywnościową. W południowo-wschodnim narożu obszaru gminy znajdują się tereny zamkniętej odkrywki „Pątnów”, zrehabilitowane w kierunku wodnym, rolnym i leśnym oraz jako składowisko popiołów Zespołu Elektrowni PAK.

Sieć osadniczą gminy tworzy 51 miejscowości, w tym 26 wsi sołeckich.

W układzie administracyjnym gmina dzieli się na następujące typy jednostek osadniczych:

1. Ślesin:

siedziba gminy, jednostka osadnicza o najbardziej dynamicznym rozwoju, w której skoncentrowane są usługi dla obsługi ludności, rolnictwa oraz wypoczynku i turystyki;

2. Licheń Stary:

ośrodek pomocniczy wspierający zakres w/w usług, oraz ośrodek kultu religijnego o zasięgu krajowym;

3. jednostki sołeckie:

wsie produkcyjno-usługowe wyposażone w usługi podstawowe;

4. wsie przysiółki

zespoły produkcyjne bezusługowe, wchodzące w skład większych jednostek o charakterze sołeckim.

Na terenie gminy dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna, skoncentrowane wzdłuż dróg, z tendencją do zlewania się miejscowości w jeden ciąg a także zabudowa rekreacyjna tworząca mało uporządkowane układy. Ponadto na całym obszarze gminy występują oddalone od siebie pojedyncze zagrody w gospodarstwach rolnych.

3.3. Stan ładu przestrzennego

Generalnie, przestrzeń gminy wykazuje pożądany stopień uporządkowania. Nie występują istotne konflikty funkcjonalno-przestrzenne o skali gminnej. Przestrzeń zachodniej części gminy, przekształcona w wyniku działalności Kopalni Węgla Brunatnego, poprzez rekultywację została zaadaptowana dla nowych, rekreacyjnych form użytkowania i jest stopniowo włączana do struktury funkcjonalnej gminy. Dotyczyć to będzie również terenów projektowanej odkrywki Ościsłowo.

Gmina, dokładając starań w kierunku harmonizowania przestrzeni, podejmuje działania w kierunku sporządzania planów miejscowych dla terenów o znacznej presji inwestycyjnej, zwłaszcza w sferze zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej.

Negatywny wpływ na stan ładu przestrzennego mają niestety, wprowadzone przez ustawę o panowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, decyzje o warunkach zabudowy, dla których nie jest wymagana spójność z ustaleniami studium, co niejednokrotnie uniemożliwia harmonizowanie poszczególnych inwestycji.

Do negatywnych tendencji związanych ze stanem ładu przestrzennego w gminie należą:

- rozpraszanie się zabudowy,
- zlewanie się poszczególnych miejscowości w ciągłe pasy wzdłuż dróg,
- fragmentacja i zmniejszanie się przestrzeni otwartych i rolniczych,
- degradacja zabudowy stanowiącej społeczne dziedzictwo,
- brak poszanowania dla wartości przyrodniczo-krajobrazowych gminy, przejawiający się w chaotycznym zagospodarowywaniu terenów rekreacyjnych.

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

4.1. Położenie geograficzne obszaru gminy

Według podziału Niziny Wielkopolskiej na regiony B. Krygowskiego, teren gminy należy do Wysoczyzny Gnieźnieńskiej, w obrębie której w tym rejonie wyróżniono następujące subregiony:

- Pagórki Ślesieńskie
- Obniżenie Mikorzyńskie
- Równina Ignacewska
- Pagórki Wilczyńsko-Skulskie
- Obniżenie Goplańskie

Od południa obszar gminy ogranicza Pradolina Warszawsko-Berlińska.

Równina Kleczewska zajmuje północno-zachodnią i południowo-zachodnią część gminy. W części środkowej rozdzielają ją Pagórki Ślesieńskie. Wznosi się ona na wysokość od około 90 m npm w części południowej, do około 100 m npm w części północnej.

Pagórki Ślesieńskie zajmują środkową część gminy. Rozcina je z północy na południe rynna polodowcowa – Obniżenie Mikorzyńskie.

Wschodnią część gminy Ślesin zajmuje Obniżenie Goplańskie. Stanowią je podmokłe tereny, zalegające na wysokości około 85 m npm.

Między Pagórkami Skulskimi i Obniżeniem Mikorzyńskim a Obniżeniem Goplańskim na wschodzie rozpościera się Równina Ignacewska. Leży ona na wysokości około 90 m npm.

4.2. Powiązania przyrodnicze obszaru

Środkowa część gminy Ślesin, w obrębie ciągu jezior konińskich wraz z kanałem Warta-Gopło, pełni w sieci ECONET-Polska funkcje korytarza ekologicznego, łączącego obszary o znaczeniu międzynarodowym: doliny rzeczne Warty i Wisły, poprzez jez. Gopło, rz. Noteć i kanał Bydgoski, należące do najistotniejszych elementów systemu w niżowej części kraju. Obszar ten zapewnia przestrzenną i ekologiczną łączność pomiędzy

zlewniami dwóch największych rzek Polski – Wisły i Odry. Gwarantuje to zachowanie spójnej przestrzennej struktury obszarów najmniej przekształconych pod względem przyrodniczym zarówno na poziomie regionalnym jak i międzynarodowym.

W skali lokalnej, przez teren gminy przebiegają korytarze ekologiczne łączące system jezior konińskich z doliną górnej Noteci (aż po jez. Przeddeckie) oraz poprzez jeziora Głodowskie, Wściekłe, Skąpe, Mielno i Koziegłowskie z jeziorami wilczyńskimi na terenie Powidzkiego Parku Krajobrazowego. Stosunkowo wysoka wartość przyrodnicza tego korytarza przejawia się w znacznej stałości występowania poszczególnych typów krajobrazu oraz zbliżonym stopniem i rodzajem jego przekształcenia, co przy wiodącym udziale podmokłych siedlisk stwarza bardzo dogodne warunki do swobodnej dyspersji gatunków wymagających przynajmniej okresowych zalewów lub podtopień. Ponadto rangę korytarza podnosi fakt braku alternatywnych istniejących i potencjalnych połączeń.

Wzdłuż wschodniej granicy gminy rozciąga się fragment rozległej Doliny Grójeckiej, wiążącej dolinę Noteci z Wartą. Dolina ta posiada blisko kilometrowej szerokości podmokłe płaskie dno oraz łagodne zbocza. Na odcinku Bylew – Ignacewo w jej obszarze znajduje się zwałowisko zewnętrzne odkrywki „Lubstów”. Dolina Grójecka stanowi fragment obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Warty. Obszar ten leży poza granicami gminy Ślesin.

Niemal cały obszar położony na zachód od rynny jeziornej zajmuje równina dennomorenowa będąca fragmentem Równiny Kleczewskiej.

4.3. Środowisko przyrodnicze

4.3.1. Rzeźba terenu

Teren gminy jest urozmaicony; różnica wysokości w jego granicach wynosi ponad 25 m, wynika ona jednak głównie z różnorodności form. Najwyższy punkt terenu 108,9 m npm znajduje się w rejonie Lichenia.

Charakterystyczną dla gminy formą jest przebiegająca południkowo rynna jezior Wąsowskiego, Mikorzyńskiego i Ślesińskiego, odznaczająca się niedużą, ca 200 – 600 metrową szerokością i stromymi 5 – 17 metrowymi zboczami (o spadkach ponad 10%).

Rynna ta rozszerza się ku południowi gdzie łączy się ze znacznie obszerniejszą rynną jezior Gosławskiego i Pątnowskiego.

W południowo – wschodniej części gminy ciągnie się mniejsza i płytsza rynna jeziora Licheńskiego.

Cały system jezior łączy się na południowym wschodzie z doliną Warty, a na północy z doliną Noteci.

W granicach gminy, po jej wschodniej stronie, znajduje się fragment doliny Kanału Grójeckiego. Dolina ta posiada blisko kilometrowej szerokości podmokłe płaskie dno oraz łagodne zbocza. Na odcinku Bylew – Ignacewo znajduje się zwałowisko zewnętrzne odkrywki „Lubstów”.

Niemal cały obszar położony na zachód od rynny jeziornej zajmuje rozległa równina denno – morenowa będąca fragmentem Równiny Kleczewskiej.

Znacznie bardziej urozmaicona jest powierzchnia równiny sandrowej wypełniającej obszar położony pomiędzy ślesińsko-pątnowskim systemem jezior, Kanałem Grójeckim i doliną Noteci. Występują tu liczne zagłębienia bezodpływowe tworzące długie i wąskie ciągi rynien roztopowych.

4.3.2. Krajobraz, fauna i flora

Najważniejszym pod względem przyrodniczym elementem krajobrazu gminy Ślesin są rynny polodowcowe zajęte przez ciąg tzw. Jezior konińskich. Ważne znaczenie ma także stosunkowo duży kompleks leśny we wschodniej części gminy rozciągający się pomiędzy miejscowościami Stara Ruda i Licheń Stary. Istotnym uzupełnieniem obszarów leśnych oraz cennym elementem ekofizjograficznym obszaru gminy są zadrzewienia śródpolne i przydrożne.

Pozostały obszar zajmowany jest przez tereny rolnicze, głównie łąki i pastwiska, obszary zurbanizowane oraz tereny eksploatacji węgla brunatnego (okolice Goranina i Pogoni Lubstowskiej).

Dawniej bardzo ważnym elementem lokalnego układu przyrodniczego była północna część Bagien Kramskich (tzw. Kompleks B), jednakże w wyniku działalności górnictwa odkrywkowego uległ on przerwaniu w miejscu planowanego rezerwatu „Pogorzele” (zwałowisko zewnętrzne odkrywki „Lubstów”). W lokalnym ujęciu, istotne znaczenie ma także dolina górnej Noteci, łącząca się z Rynną Ślesińską i jez. Gopłem, zbiorowiska hydrogeniczne zlokalizowane w północno-wschodniej części byłego województwa konińskiego (gminy Sompolno, Babiak, Przedecz, Kłodawa). Jest to teren zawierający

jeszcze stosunkowo dobrze zachowane liczne kompleksy podmokłych terenów otwartych z mało zniekształconymi powiązaniem ekologicznymi.

Stwierdzone obecnie bogactwo florystyczne i faunistyczne gminy Ślesin jest konsekwencją panujących tutaj warunków siedliskowych (w szczególności dobrze wykształconej sieci hydrograficznej) oraz jeszcze do niedawna stosowanych powszechnie metod gospodarki rolniczej (szczególnie Łąkowo-pastwiskowej) charakteryzujących się niskim poziomem mechanizacji i chemizacji oraz dużym rozdrobnieniem uprawianych powierzchni. Stwarzało to bardzo dogodne warunki dla bytowania grup gatunków związanych z otwartymi (lub częściowo otwartymi) terenami przynajmniej okresowo silnie podtapianymi i powstrzymywało naturalne procesy sukcesyjne zmierzające do wykształcenia klimaksowych zbiorowisk leśnych (grądy, olsy i łągi w dolinach rzecznych).

Dodatkowym czynnikiem zwiększającym różnorodność biologiczną tych obszarów jest prowadzone dawniej wydobywanie torfu na niezbyt dużą skalę. W konsekwencji powstały w miejscach dawnych torfowisk wyrobiska zalane wodą i rozpoczął się proces ich zarastania, co stworzyło warunki dla bytowania gatunków zwierząt i zbiorowisk roślinnych związanych z otwartym lustrem wody a w późniejszym okresie także typowych dla zwartych łąk trzciny i oczeretów. Przykładem takich terenów są planowane rezerваты „Pogorzele” i „Stefanowo”, gdzie ochronie podlegać miały rozległe płaty wilgotnych łąk i torfowisk niskich wraz z zarastającymi wyrobiskami torfu.

Pozostałe obszary, zlokalizowane przede wszystkim na terenach wyżej położonych, zajmowane były pierwotnie przez tereny rolnicze, głównie pola uprawne i osadnictwo. Rejony o najłagodniejszych glebach (kompleks żytnio-ziemniaczany) częściowo zostały zalesione i aktualnie porastają je przeważnie jednogatunkowe i jednowiekowe drzewostany sosnowe rosnące w pierwszym pokoleniu na gruntach porolnych. Inwentaryzacja użytkowania obszaru gminy wykazała na tych terenach znaczny udział odłogów, porośniętych samoistnie luźnym drzewostanem sosnowym.

Tereny najwyżej położone, głównie w zachodniej i centralnej części gminy, użytkowane są jako gruntu orne, choć obecnie coraz częściej przeznaczone są pod działalność gospodarczą i budownictwo mieszkaniowe. Same agrocenozy są słabo zróżnicowane i stanowią miejsce bytowania przede wszystkim dla gatunków pospolitych i dobrze znoszących uprawę i sąsiedztwo człowieka. Występują tu także gatunki rzadkie lub

zagrożone wyginięciem (np. ortolan, trznadel, skowronek oraz dzierzby: srokosz i gąsiorek).

Wschodnia część gminy jest bardziej zróżnicowana, przede wszystkim za sprawą znacznej lesistości oraz koegzystencji rozproszonej zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej) i terenów rolniczych. Wynikiem tego jest mozaikowa struktura siedliskowa ze znacznie rozbudowaną linią pole-las, stanowiącą miejsce licznych bytowania zbiorowisk i gatunków nie występujących w ogóle (lub w zdecydowanie mniejszym udziale) w krajobrazie rolniczym i leśnym traktowanym oddzielnie.

Znaczne obszary w gminie Ślesin stanowią tereny przemysłowe o bardzo silnie zaznaczonych wpływach antropogenicznych. W ich skład wchodzi przede wszystkim wyrobiska pokopalniane. Dominują tu gatunki roślin i zwierząt zaliczane do grup ruderalnych i synurbijnych, tolerujących silnie niekorzystne przekształcenia środowiska przyrodniczego oraz gatunki obce (najczęściej ozdobne) wprowadzone w celu poprawy estetyki w sąsiedztwie obiektów kubaturowych.

4.3.3. Szata roślinna

Obszar gminy porasta roślinność typowa dla terenów silnie przekształconych antropogenicznie, obejmująca pospolite eurywalentne i kosmopolityczne gatunki, przynajmniej częściowo neolityczne. Tereny silnie przekształcone w wyniku działalności kopalni odkrywkowej (skarpy zwałowisk) obsadzone są częściowo grochodrzewem i różanecznikiem żółtym (nasadzenia przeciwoerozyjne) oraz pionierską roślinnością zieloną, zdominowaną przez zbiorowiska z udziałem podbiału pospolitego, stanowiącą wstępne stadia sukcesji rekreatywnej w miejscach, gdzie całkowicie została zniszczona roślinność poprzednio tu występująca.

Powiat koniński należy do grupy regionów o stosunkowo niskim wskaźniku lesistości. Powierzchnia leśna zajmuje 25.013 ha i stanowi 15,8% ogólnej powierzchni powiatu. (Lesistość Polski wynosi 28% a europejski wskaźnik lesistości kształtuje się na poziomie 32%). Bardzo niski wskaźnik lesistości wynika z warunków jakie ukształtowały się na przestrzeni długiego okresu osiedleńczego i zajęcia stosunkowo dużych obszarów pod uprawy rolne. W powiecie konińskim lesistość gminy Ślesin należy do najwyższych (21,12%). Ogólna powierzchnia lasów, wg stanu na 01.01.2001 r., wynosiła 3.077 ha, w tym lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa – 270 ha. Opracowana

w Instytucie Ochrony Przyrody PAN w Warszawie mapa dolesień przewiduje dalsze zalesienie ok. 450 ha gruntów porolnych. Część z tych powierzchni zapewne stanowić będą obszary zrekultywowane po zakończeniu eksploatacji węgla brunatnego.

Drzewostany w zarządzie Nadleśnictwa Konin stanowią pozostałości dawnych rozległych kompleksów leśnych ciągnących się od jez. Gopło do Warty. Teren ten obejmuje drzewostany w zróżnicowanym wieku, głównie sosnowe (proces pinetyzacji). Podszyt i warstwa zielna składają się z podrostu gatunków domieszkowych oraz roślinności krzewiastej i zielnej charakterystycznej dla lasów borów mieszanych i świeżych a miejscami także grądów. Wszystkie wyżej wymienione drzewostany znajdują się w strefie lasów ochronnych dla m. Konina i stanowią zaplecze turystyczno-rekreacyjne dla jego mieszkańców. Fakt ten nakłada na Administrację Lasów Państwowych obowiązek prowadzenia takiej gospodarki leśnej, która umożliwi trwałé spełnianie przypisanych im funkcji.

Uzupełnieniem istniejących zalesień są atrakcyjne zadrzewienia, stanowiące najczęściej obramowanie zbiorników wód powierzchniowych, występujące w postaci rozrzuconych w przestrzeni grup w dnie Doliny Grójeckiej, gdzie trwale i okresowo podmokłe łąki sąsiadują ze zbiorowiskami roślin szuwarowych.

Ponadto na uwagę zasługują zachowane stare parki podworskie w Biskupim, Mikorzynie, Szyszynku, Wąsoszach i Piotrkowicach, a także zasobne w stary drzewostan cmentarze w Ślesinie i w Licheniu.

Należy też wyróżnić bogatą i różnorodną roślinność na terenie Sanktuarium Maryjnego w Licheniu.

Wzajemne przenikanie się dużych powierzchni wodnych i leśnych przy zróżnicowanej rzeźbie terenu wybitnie podnosi walory przyrodniczo – krajobrazowe terenu.

W strefach objętych zabudową występuje zieleń urządzona (parki i skwery, zieleń przydomowa).

Długotrwałe i intensywne oddziaływanie człowieka wywiera na całym obszarze swe piętno na elementach fauny i flory. Przejawia się to w ich synantropizacji, wprowadzaniu lub samodzielnym wkraczaniu gatunków nie występujących wcześniej w środowisku naturalnym tych terenów oraz eliminacji gatunków niezdolnych do przystosowania się do zmienionych warunków. Coraz powszechniej obserwowanym zjawiskiem jest synantropizacja gatunków dotychczas dziko żyjących, zwłaszcza ptactwa wodnego.

Kurczenie się ich terenów łęgowych i naturalnych żerowisk, a także polowanie na nie (np. dzikie kaczkę) zmusza je do przebywania w bliskim sąsiedztwie terenów zabudowanych.

Potencjalna roślinność naturalna obszaru gminy Ślesin to przede wszystkim siedliska łąk ubogich (*Galio-Carpinetum*); stosunkowo niewielkie obszary zlokalizowane we wschodniej części gminy zajmują także siedliska borowe kontynentalnego boru mieszanego (*Pino-Quercetum*) i suboceanicznego boru sosnowego (*Leucobryo-Pinetum*).

Roślinność rzeczywista omawianego obszaru jest stosunkowo mało urozmaicona i determinowana różnym stopniem uwilgotnienia podłoża oraz intensywności antropopresji. Tereny z wodami otwartymi to naturalne jeziora oraz dawne wyrobiska potorfowe z przeważnie dobrze wykształconym procesem ich wtórnego zarastania. Są one miejscem występowania gatunków roślin związanych ze strefą szuwarów i oczeretów, na które składają się m.in. zespół „lilii wodnych” z grążelem żółtym i grzybieniem białym oraz zbiorowisko z osoką aloesowatą – gatunkami rzadkimi i chronionymi, wpisanymi na europejską i krajową „czerwoną listę”.

W bezpośrednim sąsiedztwie otwartego lustra wody, w miejscach ze stale stagnującą wodą, występują leśne zbiorowiska olsowe lub wstępne stadia sukcesyjne łąk wierzbowych a na terenach otwartych łąki turzycowe (z dominującymi turzycami wysokimi) lub sitowe. Na wilgotnych łąkach zachowały się dość liczne jeszcze populacje rzadkich już i chronionych gatunków roślin, jak storczyki: błotny, szerokolistny i plamisty, osoka aloesowata i kosaciec żółty. Tereny z okresowo stagnującą wodą (pochodzenia podskórnego) charakteryzujące się ekstensywną gospodarką łąkowo-pastwiskową zajmowane są przez półnaturalne zbiorowiska łąk wilgotnych z siedliskami trzęślicy, manny mielec, wyczyńca i rajgrasów. Rejony bardziej przesuszone, c co najwyżej krótkookresowym stanem podwyższonego uwilgotnienia, zajmowane są przez zbiorowiska typowe dla krajobrazu rolniczego o niskiej intensywności. Partie najwyższe wykorzystywane były pod osadnictwo i tereny orne, zazwyczaj o niskiej bonitacji (kompleks żytnio-ziemniaczany).

4.3.4. Zwierzęta

Świat zwierząt reprezentowany jest głównie przez pospolite gatunki ekologicznie przystosowane do występowania w silnie przekształconym antropogenicznie środowisku (z których najliczniej występują stosunkowo jednorodny agrocenozy), choć są wśród nich

także gatunki chronione oraz uznane za zagrożone wyginięciem w skali Europy. Fauna kręgowców tego terenu, podobnie jak roślinność, obejmuje gatunki przystosowane do życia w sąsiedztwie człowieka. Główny trzon stanowią populacje synurbijnych gatunków powszechnie występujące w miastach i na obszarach segetalnych. Są to m.in. wróbel domowy, sterówka, potrzuszcz, kopciszek, pliszka siwa, nornik zwyczajny, mysz polna, kuna domowa itp.

Konsekwencją zróżnicowania siedliskowego jest znaczna różnorodność faunistyczna najsilniej przejawiająca się w bogactwie ptaków, które reprezentowane są przez ok. 150 gatunków, w tym także z grupy wodno-błotnych.

W obrębie jezior i zarastających wyrobisk torfowych występują m.in. bąk, bączek, perkozy: dwuczuby, zauszniak, perkozek rdzawo szyi oraz kokoszka, kropiatka i zielonka. Ponadto z otwartymi wodami stojącymi związane są także rybitwy rzeczne i czarne a w okresie przelotów i migracji również białoczelne i białoskrzydłe. Stwierdzono także próby kolonijnego gnieźdzenia się śmieszki. Zarośla i szuwały są miejscem występowania ptaków wróblowych (trzciniak, wąsatka, trzcinniczek, brzęczka, rokitniczka, świreszczak łożówka). Pobrzeża zadrzewień i starszych zakrzewień są miejscem występowania żurawia, remiza i ortolana. Natomiast tereny otwarte, w szczególności turzycowiska i łąki wilgotne, są siedliskami dla derkacza, kszycy, rycyka, brodziec krawodziobego i kulika wielkiego – gatunków ptaków zaliczanych do najbardziej zagrożonych wyginięciem w skali Europy. Istotnym elementem lokalnej awifauny są gatunki pojawiające się tutaj już po okresie lęgowym, w trakcie migracji jesiennych i wiosennych a także zimujące. Szczególnie istotną rolę odgrywają jeziora konińskie, których sztucznie podgrzewana woda jest bardzo dogodnym miejscem żerowania i odpoczynku dla licznych stad ptaków wodnych. Publikowane dane wskazują, że jeziora konińskie są jedną z najważniejszych ostoi ptaków wodnych na śródlądziu w okresie zimowania i przelotów.

Największe znaczenie obszar ten ma dla łyśki (co najmniej kilkanaście tysięcy osobników), czernicy, krzyżówki i świstuna. W sumie odnotowano to ok. 50 gatunków ptaków wodnych.

Ssaki tego obszaru także reprezentują w pełni faunę niżowej części Polski. Na uwagę zasługuje fakt pojawiania się tutaj łosi, dla których jednakże obszar gminy Ślesin nie stanowi stałej ostoi. Płazy reprezentowane są przez wszystkie gatunki występujące na niżu Polski, z ropuchą paskówką i traszką grzebieniastą włącznie. Najliczniejszym przedstawicielem gadów jest zaskroniec oraz jaszczurka zwyczajna. Fauna ryb poza

typowymi przedstawicielami krajowych gatunków została wzbogacona gatunkami egzotycznymi – amurem białym i tołpygą pstrą, które zostały sztucznie wprowadzone do jezior konińskich w celu spowolnienia procesu ich zarastania, będącego wynikiem zmiany warunków termicznych spowodowanych włączeniem tych akwenów do systemu chłodzenia elektrowni Konin i Pątnów.

Bezkęgowce są najslabiej poznana grupą zwierząt, tym niemniej z całą pewnością występują tutaj m.in. tygrzyki paskowane – bodaj najpiękniejsze krajowe pająki oraz kilka gatunków ważek i obie świtezianki – związane ze strefą brzegową zbiorników wodnych i terenami otwartymi. Wraz z obcymi rybami przywędrowały liczne bezkręgowce (m.in. wirki i skąposzczety) oraz ciepłolubne małże należące do rodzaju *Anodonta sp.* (*Unionidae*), których egzystencja w wodach jezior konińskich jest ściśle związana z podwyższoną temperaturą wody w tych akwenach. W wyniku prowadzonych na tym terenie od wielu lat systematycznych badań hydrobiologicznych udało się nawet stwierdzić i opisać dotychczas nieznaną nauce gatunek skąposzczeta *Chaetogaster zdanowski sp nov.* Obecnie panująca w jeziorach konińskich swoista równowaga ekologiczna jest bardzo nietrwała i podatna na wielorakie antropogeniczne zakłócenia, których źródłem są lub mogą być rekreacja, urbanizacja zlewni, rolnictwo wraz z rybactwem i przemysł.

4.3.5. Powietrze atmosferyczne

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu opublikował w Internecie „Roczną ocenę jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2014”.

Ocenę przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Ocenę dokonano na podstawie pomiarów automatycznych i manualnych.

Ocenę wykonano w odniesieniu do nowego układu stref i zmienionych poziomów substancji w oparciu o ustawę – Prawo ochrony środowiska z uwzględnieniem wymogów dyrektywy 2008/50/WE i dyrektywy 2004/107/WE.

Według nowego podziału strefę stanowi aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy, miast powyżej 100 tysięcy.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin dla wszystkich substancji podlegających ocenie, powinno być zaliczenie strefy do określonej klasy.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości

Gminę Ślesin zaliczono do strefy wielkopolskiej.

Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	pył PM _{2.5}	pył PM ₁₀	Ba	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
Strefa wielkopolska	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A

Ocena jakości powietrza odniesionych do ochrony roślin.

Ocena pod kątem zawartości dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu – zaliczono strefę do klasy A, pod względem ozonu do klasy A

Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Symbol Masv strefy dla poszczególnych substancji		
		SO ₂	O ₃
Strefa wielkopolska	A	A	A

Na obszarze gminy Ślesin nie ma podmiotów gospodarczych o znaczącej emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Niewielkie ilości substancji zanieczyszczających mogą pochodzić z terenów zabudowy wiejskiej (emitory niskie indywidualnych palenisk domowych)

Miejscowym źródłem zanieczyszczeń są indywidualne kotłownie domowe, oraz paleniska kuchenne i ogrzewania piecowego. Niska sprawność urządzeń grzewczych powoduje iż zanieczyszczenia są emitowane z lokalnych kotłowni w okresie grzewczym. Kotłownie lokalne są źródłem takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, ksylen, węglowodory aromatyczne, węglowodory alifatyczne, benzoapiren., sadza, pył zawieszony, pył ogółem. Maja one oddziaływanie lokalne. Obecnie dominującym paliwem stosowanym do ogrzewania są paliwa stałe głównie węgiel.

Przewiduje się modernizację istniejących kotłowni oraz stopniową likwidację kotłowni węglowych. Coraz częściej źródła ciepła są modernizowane w kierunku stosowania paliw niskoemisyjnych jak gazu i paliw ciekłych lub wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii. Jest to tendencja trwała. Czynnikiem sprzyjającym jest polityka państwa i poprawa stanu gospodarki. Źródła ciepła w budynkach użyteczności publicznej opierające się o paliwa węglowe są sukcesywnie przez gminę modernizowane.

Ważnym czynnikiem sprzyjającym ochronie powietrza atmosferycznego jest termomodernizacja obiektów budowlanych, która pośrednio prowadzi do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z pojazdów samochodowych poruszających się po drogach gminnych ma zasięg lokalny w bliskim sąsiedztwie drogi.

Zanieczyszczenia komunikacyjne nie stanowią istotnego problemu na terenie objętym projektem zmiany studium. Stężenie zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego wywołane emisją spalin jest zmienne i zależy przede wszystkim od natężenia ruchu.

Samochody są źródłem takich zanieczyszczeń jak tlenki azotu, dwutlenek i tlenek węgla, tlenki siarki, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, związki ołowiu, miedzi, niklu, kadmu oraz pyły ze ścierania opon i nawierzchni.

Nie prowadzi się na terenie gminy monitoringu zanieczyszczeń. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w Koninie na terenie siedziby Delegatury Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Prowadzone są pomiary emisji pyłu zawieszonego, SO₂, NO₂, opadu pyłu i O₃. Nie stwierdzono niedopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń. Stan środowiska aerosanitarne można określić jako dobry.

4.4. Dotychczasowe zmiany w środowisku przyrodniczym

Prowadzona w ciągu ostatnich kilkadziesiąt lat działalność kopalni odkrywkowych spowodowała znaczną degradację środowiska przyrodniczego poprzez fizyczne zajęcie znacznych obszarów. Wywołało to istotne zmiany w charakterze flory i fauny.

Na pozostałych terenach izolowanych przez zwałowiska i odkrywki odnotowano w zdecydowanej większości pogorszenie warunków wilgotnościowych i ograniczenie dyspersji gatunków, przez co utraciły one swoje pierwotne funkcje oraz charakteryzujące je florę i faunę.

Praktycznie cała gmina znajduje się w zasięgu potencjalnego oddziaływania negatywnych skutków powierzchniowej eksploatacji złóż węgla brunatnego. Ponadto teren gminy jest dobrym przykładem występowania całokształtu procesów charakterystycznych dla krajobrazu rolniczego niżowej części kraju, gdzie uwidaczniają się skutki forsowanych w przeszłości koncepcji w zakresie zagospodarowania przestrzennego oraz struktury agrarnej, co w konsekwencji doprowadziło do nadmiernej fragmentacji poszczególnych typów krajobrazów i środowisk.

Kolejnym negatywnym czynnikiem jest rozdrobniona zabudowa jednorodzinna i zagrodowa oraz zabudowa letniskowa koncentrująca się wzdłuż granic kompleksów leśnych oraz wzdłuż brzegów jezior konińskich. Procesy fragmentacji poszczególnych komponentów lokalnego środowiska przyrodniczego uległy nasileniu w wyniku rozbudowy istniejącej infrastruktury komunikacyjnej, która nie jest wyposażona w urządzenia umożliwiające w miarę swobodne bezpieczne przemieszczanie się zwierząt.

Gmina Ślesin jest dość zróżnicowana pod względem struktury przyrodniczej, a co za tym idzie, także bioróżnorodności. Najwyższą wartość pod tym względem przedstawia

centralna część gminy w obrębie rynien glacialnych wypełnionych wodami jezior, która znalazła odzwierciedlenie we wszystkich wielkoprzestrzennych waloryzacjach przyrody i krajobrazu realizowanych w Polsce w ostatnich 30 latach (ESOCh, ECONET-Polska) uznających ten obszar za korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Drugim pod względem zróżnicowania biologicznego obszarem jest wschodnia część gminy obejmująca zwarty kompleks leśny, będący następstwem systematycznego zalesiania najmniej przydatnych rolniczo terenów, co skutkuje występowaniem mozaiki pól i lasów. Pewne znaczenia ma także zwarty kompleks agrocenoz występujący w północno-zachodniej części gminy. Niezbyt urozmaicona lokalna sieć hydrograficzna pełni funkcje korytarzy ekologicznych, rozumianych jako przestrzenne struktury, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami o takiej samej lub zbliżonej charakterystyce przyrodniczej.

Najmniej zróżnicowaną pod względem bogactwa przyrodniczego jest zwarta zabudowa miejska Ślesina oraz powierzchnie poeksploatacyjne. Rolę enklaw i refugium dla rodzimej flory i fauny pełnią na tych obszarach zadrzewienia i zakrzaczenia wprowadzane jako forma rekultywacji terenu i metoda ustabilizowania skarp zwałowiska. Mimo stosowania do nasadzeń gatunków drzew i krzewów o różnej proveniencji, miejscami wykształciły się na tych terenach bardzo specyficzne warunki, interesujące z naukowego punktu widzenia. Są one obiektem dalszych badań i obserwacji, które w szczególności dotyczą spontanicznej sukcesji zbiorowisk roślinnych na tych terenach. Same zwałowiska oferują niekiedy dogodne warunki bytowania rodzimej flory i fauny w wyniku pojawiania się niewielkich zbiorników powierzchniowych w miejscach o utrudnionym odpływie wód opadowych.

Te enklawy stanowią bardzo dobre miejsce rozmnażania dla lokalnych populacji płazów i owadów związanych z wodami stojącymi.

Kolejnym istotnym elementem zmieniającym dotychczasowy charakter gminy są modyfikacje ekosystemu jezior konińskich, stanowiących ważną część obiegu chłodzenia wody elektrowni Konin i Pątnów. Specyficzne zmiany w środowisku jezior wywołane m.in. zanieczyszczeniami termicznymi, spowodowały wytworzenie się w ich obrębie unikatowego w skali ogólnopolskiej układu ekologicznego. Układ ten okazał się być bardzo atrakcyjny dla wielu grup wodnych roślin i zwierząt, m.in. dla ptaków wodnych i błotnych jako miejsce odpoczynku w trakcie migracji oraz zimowisko – jedno z najważniejszych w śródlądowej części Polski.

4.5. Struktura przyrodnicza obszaru i różnorodność biologiczna

Gmina Ślesin jest dość zróżnicowana pod względem struktury przyrodniczej i bioróżnorodności. Najwyższą wartość pod tym względem przedstawia centralna część gminy w obrębie rynien glacialnych obecnie zajętych przez wody jezior konińskich, które pełnią rolę naturalnych refugium dla rodzimych przedstawicieli dzikiej fauny w odniesieniu do gatunków ptaków wodnych oraz stosunkowo duży kompleks leśny we wschodniej części gminy w odniesieniu do gatunków związanych z dużymi i zróżnicowanymi wiekowo kompleksami leśnymi.

4.5.1. Ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych

Bardzo bogate walory i zasoby przyrodnicze na terenie gminy występują w centralnej i wschodniej części. Rynnę jeziorną ślesińsko-goplańską oraz fragment Pojezierza Kujawskiego przewidziano do objęcia ochroną jako obszar chronionego krajobrazu na podstawie uchwały Nr 13 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z dnia 26 czerwca 1976 r. w sprawie zatwierdzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa konińskiego.

Wykonana w 1985 r. przez Instytut Kształtowania Środowiska w Warszawie kompleksowa waloryzacja przyrodnicza województwa konińskiego wskazała miejsca największej koncentracji wysokich walorów przyrodniczo-krajobrazowych uzasadniających wprowadzenia na tych obszarach różnych form ochrony przyrody. W wyniku tych prac zaplanowano utworzenie Goplańsko-Kujawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W skali regionalnej wyżej wymieniony planowany obszar chronionego krajobrazu miał być częścią składową sieci ekologicznej składającej się z 2 parków krajobrazowych (Powidzki i Nadwarciański), 5 obszarów chronionego krajobrazu i 7 rezerwatów przyrody. W latach późniejszych projekt ten uzupełniono o kolejne formy indywidualnej ochrony prawnej – użytki ekologiczne, które miały przestrzennie łączyć w.w. jednostki.

Aktualnie, na obszarze gminy Ślesin poza obszarem chronionego krajobrazu ochronie przyrody podlegają 2 pomniki przyrody – dąb szypułkowy i modrzew europejski, oba w Leśnictwie Tokary.

Użytki ekologiczne nie występują na obszarze gminy. Brak jest także stanowisk dokumentacyjnych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

4.6. Zasoby wód podziemnych

Na terenie gminy wody podziemne występują w trzech poziomach stratygraficznych:

- kredowym,
- trzeciorzędowym (podwęglowym),
- czwartorzędowym.

4.6.1. Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP)

Południowo-wschodnia część obszaru gminy leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 151 (Turek-Konin-Koło). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 240 tys. m³/dobę.

Utworami wodonośnymi zbiornika są szczelinowe margle, wapienie, opoki, gezy i piaskowce, lokalnie również piaski w utworach kredowych. Najkorzystniejsze parametry hydrologiczne utwory kredowe posiadają w obrębie współczesnych i kopalnych dolin rzecznych. Cały teren w zasięgu zbiornika stanowi obszar wysokiej ochrony (OWO – o czasie migracji zanieczyszczeń mniejszym od 100 lat).

4.6.2. Kredowo-trzeciorzędowy poziom wodonośny

Kompleksy wodonośne: kredowy i trzeciorzędowy (podwęglowy) połączone są przez liczne kontakty hydrauliczne w jeden wspólny poziom wodonośny. Jest to podstawowy poziom wodonośny, którego rozprzestrzenienie regionalne decydowało o zawodnieniu odkrywek KWB Konin. Z tym poziomem wodonośnym związany jest trzeciorzędowy lej depresji. Miąższość utworów piaszczystych trzeciorzędu wynosi ca 30 do 50 m, w zależności od ukształtowania powierzchni stropowej kredy a strefę aktywną kredy określa się na ca 60 do 80 m.

Utwory kredy, margle i drobnoziarniste piaskowce o zmiennej wodonośności, zależnej od systemu szczelin i spękań stanowią w strefach kontaktów hydraulicznych rejony zasilania poziomu trzeciorzędowego. Średni współczynnik filtracji utworów poziomu podwęglowego określony został na ca 4 m/d.

Współczynnik filtracji utworów trzeciorzędowych waha się od 1 do 12 m/d a utworów kredy ca 3 do 4 m/d.

Utwory piaszczyste trzeciorzędu nawęglowego o miąższości 0,5 do 5,0 m na terenie złoża węgla brunatnego, poza złożem połączone są w jeden wspólny kompleks trzeciorzędowo-kredowy. Omawiany poziom kredowo-trzeciorzędowy jest poziomem naporowym

o pierwotnym poziomie stabilizacji 92,0 do 97,0 m npm, generalnym kierunkiem spływu w części południowej ku wschodowi i w części północnej ku północy.

Omawiany kompleks wodonośny w strefach rynnowych w rejonie jezior oraz w rejonach wymyć erozyjnych kontaktuje się z wyżej leżącymi horyzontami wodonośnymi czwartorzędu.

4.6.3. Czwartorzędowy poziom wodonośny

Jest on podzielony na dwa horyzonty wodonośne: w utworach piaszczystych w obrębie glin morenowych, nad i pod glinami, o miąższości 1 – 20 m oraz horyzont przypowierzchniowy o miąższości 2 – 5 m, lokalnie wyżej.

Współczynniki filtracji obu horyzontów są w granicach 10 do 15 m/d. Wody horyzontu w serii piaszczystej w glinach zwałowych mają zwierciadło napięte o pierwotnym poziomie stabilizacji ca 92 – 97 m npm.

Omawiany horyzont na terenie złoża węgla brunatnego i w rejonie poza złożem posiada kontakty hydrauliczne z wodami pozostałych horyzontów wodonośnych. Strefami hydraulicznymi są głównie rejony wymyć erozyjnych.

Horyzont przypowierzchniowy o zwierciadle swobodnym lokalnie napiętym stabilizuje się na rzędnych ca 92,0 m do 106,0 m npm. Jest to nieciągły, lokalnie izolowany horyzont wodonośny.

Główne zasilanie tego poziomu pochodzi z opadów atmosferycznych. Powierzchnia piezometryczna tego poziomu powtarza ukształtowanie powierzchni terenu. Generalnie horyzonty czwartorzędowe z uwagi na nieciągły charakter występowania oraz miąższość warstw wodonośnych, drenowane są w minimalnym stopniu przez istniejące odkrywki.

Z jeziorami związane są strefy rynnowe biegnące równoległe do wymienionych jezior (Licheńskie, Wąsoskie, Mikorzyńskie, Ślesieńskie). Rejony te stanowią obszary kontaktów hydraulicznych wód powierzchniowych. Przez strefy rynnowe następuje zasilanie podstawowych poziomów wodonośnych.

4.6.4. Wody geotermalne

Według podziału na jednostki geologiczne, rejon Gminy Ślesin należy do niecki mogileńsko-łódzkiej, w której obecność wód słonych i termalnych znana była od wieków. Przeprowadzone prace geologiczno-wiertnicze pozwoliły na uznanie poziomu

dolnokredowego za perspektywiczny dla uzyskania wód termalnych o znaczeniu praktycznym. Temperatura wody na wypływie waha się w zakresie 35°C do 69°C, zależnie od stopnia geotermicznego i wydajności. Na podstawie oznaczeń chemicznych stwierdzono, że woda termalna pochodząca z otworu w Ślesinie (Głębockie) jest solanką 10% chlorkowo-sodową z zawartością jodu i bromu oraz potasu, żelaza i innych, co decyduje o jej korzystnych właściwościach leczniczych. Wysoka naturalna temperatura wody umożliwia jej wykorzystanie do celów rekreacyjno-balneologicznych i grzewczych. Podobny zakres wykorzystania wód termalnych o wysokiej mineralizacji można spotkać w miejscowości Uniejów.

4.7. Zasoby wód powierzchniowych

Sieć wodna gminy Ślesin należy do zlewni rzeki Warty. Wody powierzchniowe to przede wszystkim ciąg jezior ślesińsko-pątnowskich i jeziora Licheńskiego. Połączone są one systemem kanałów, a przez Kanał Warta – Gopło z górną Notecią. W wyrobisku końcowym odkrywki Pątnów, w rejonie Mikorzyna i Dąbrowy, powstaje jezioro o powierzchni ok. 346 ha. Pozostałe cieką to rowy melioracyjne, z których największe znaczenia ma Kanał Szyszyński.

Wody powierzchniowe występujące na terenie gminy Ślesin należą do dorzecza Odry w zlewni rzeki Warty. Wody powierzchniowe to przede wszystkim ciąg jezior ślesińsko – pątnowskich. Połączone są one systemem kanałów, a poprzez kanał Warta – Gopło z górną Notecią. Największymi jeziorami są: jezioro Mikorzyńskie – Wąsowskie (250 ha), Ślesińskie (150 ha), Licheńskie. Sieć rzeczna gminy jest uboga, charakteryzuje się dużą ilością drobnych cieków należących do dorzecza Strugi Biskupiej lub uchodzących bezpośrednio do jezior.

Ponadto na terenie gminy, w obniżeniach terenu występują liczne małe zbiorniki wodne, stawy śródpolne oczka wodne, zaliczane do obiektów małej retencji. Zbiorniki te są najczęściej płytkie i zarastające. Pełnią one nie tylko znaczącą funkcję biocenotyczną, ale stanowią także cenny element urozmaicenia krajobrazu rolniczego.

Intensywna eksploatacja złóż węgla brunatnego spowodowała zachwianie równowagi hydrogeologicznej. Duża część gminy znalazła się w zasięgu leja depresyjnego kopalni, a ciąg jezior Gosławskiego, Pątnowskiego, Mikorzyńskiego i Licheńskiego znalazła się w systemie chłodzenia zespołu elektrowni.

Na obszarze gminy Ślesin w obrębie terenu objętego projektem zmiany studium dla JCWP wyznaczono cele środowiskowe-osiągnięcie dobrego stanu dla wód naturalnych i dobrego potencjału ekologicznego dla wód silnie zmienionych i sztucznych:

Realizacja ustaleń projektu zmiany studium nie powinna spowodować nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”.

RZGW w Poznaniu opublikował w internecie mapy jednolitych części wód. WG danych z 2016 r.

Obszar objęty projektem zmiany studium znajduje się w granicach JCWP:

- „ Kanał Ślesiński do wypływu z Jeziora Pątnowskiego” kod Eu JCWP PLRW600025183459,

typ – cieki łączące jeziora,

status – silnie zmieniona,

ocena stanu – słaby,

ocena ryzyka – zagrożona pod wpływem kopalni i przerzutu wody.

- „struga Biskupia do wypływu do jeziora Gosławskiego”

Kod Eu JCWPPLRW60002318345299

Typ – potoki i strumienie

status – silnie zmieniona,

ocena stanu – umiarkowany,

ocena ryzyka – zagrożona

Jeziora znajdujące się w granicach JCW:

Jeziora Ślesińskie

Kod eu JCWP PLLW10088

Typ – jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni,

Status – silnie zmieniona,

Ocena – stan zły,

Ocena ryzyka – zagrożona – negatywny wpływ leja depresji kopalni

Jezioro Mikorzyńskie

Kod eu JCWP PLLW10089

Typ – jezioro o wysokiej zawartości wapnia, o dużym wpływie zlewni

Status – silnie zmieniona,

Ocena – stan zły,

Ocena ryzyka – zagrożona – negatywny wpływ leja depresji kopalni

Obszar objęty depresją czwartorzędu leży w granicach JCWP PLRW600025188149 o nazwie Dopływ z Jezior Skulskich,

typ JCWP – cieki łączące jeziora,

status - naturalna,

ocena stanu – słaby,

ocena ryzyka – niezagrożona

4.7.1. Jeziora

Największymi jeziorami są:

Jeziro Mikorzyńsko – Wąsoskie,

Jeziro Ślesińskie,

Jeziro Licheńskie,

Jeziro w wyrobisku odkrywki Pątnów III w Mikorzynie.

Charakterystykę jezior podaje tabela:

Nazwa jeziora	Pow. zwierciadła wody (ha)	Głębokość maks. (m)	Głębokość średnia (m)	Długość maks. (m)	Szerokość maks. (m)	Linia brzegowa (m)
Jeziro Mikorzyńsko-Wąsoskie	251,8	36,5	11,5	6 100	650	15 300
Jeziro Ślesińskie	152,3	24,5	7,6	4 520	540	11 500
Jeziro Licheńskie	147,6	12,6	4,5	4 280	510	12 650
Jeziro w wyrobisku	346	ok. 50	Ok. 24	2 900	1 600	-

Wszystkie jeziora (oprócz w wyrobisku odkrywki Pątnów III) są włączone w obieg chłodniczy elektrowni „Konin” i „Pątnów”. Obieg chłodzenia funkcjonuje niejednakowo w różnych sezonach roku. W okresie występowania niższych temperatur – od października do kwietnia w tzw. bliskim obiegu znajdują się Jezioro Licheńskie i południowa część jeziora Wąsosko – Mikorzyńskiego. W sezonie letnim uruchomiany jest daleki obieg chłodzenia, w który dodatkowo włączone jest jezioro Ślesińskie.

Poziom wód w jeziorach obiegu chłodniczego winien być utrzymywany na stałym poziomie. Deficyty wody w jeziorach uzupełniane są poprzez uruchomienie pompowni przrzucającej wodę z rzeki Warty.

Wszystkie jeziora użytkowane są w celach rekreacyjno – turystycznych, zarówno przez wypoczynek sobotnio niedzielny jak i okresowy. Nad jeziorami usytuowane są liczne tereny zabudowy rekreacyjnej i ośrodki wczasowe. Jeziora Wąsosko-Mikorzyńskie i Ślesińskie włączone są w system drogi wodnej Odra – Wisła, jako Kanał Ślesiński.

Jeziro Mikorzyńsko – Wąsoskie

Od południa połączone jest z Jeziorem Pątnowskim a od północy z Jeziorem Ślesińskim. Dopływami jeziora są: kanał zrzutowy z elektrowni, „Rów Główny” odprowadzający

wody kopalniane „czyste” i rów dopływowy od strony północno zachodniej – okresowo suchy. Wiosną 1998 r. zakończono pompowanie wód czystych.

Jeziro udostępnione jest dla celów rybołówstwa. Występują w nim ryby: leszcz, krap, ukleja, okoń, sandacz, płoć, jazgarz, ciernik, lin i węgorz.

Jest to jezioro typu leszczowego.

W jeziorze są dobre warunki do tarła, żerowania i wzrostu ryb ze względu na obfitość roślinności zanurzonej.

Otoczenie jeziora stanowią gleby płowe, zakwaszone kl. IV, gleby brunatne II – III klasy (występują w okolicach Ślesina). Lasy mieszane zajmują duże powierzchnie wokół jeziora, zwłaszcza po wschodniej stronie jeziora.

Jeziro Ślesińskie

Od północy z jeziora wypływa Kanał Ślesiński (Warta – Gopło), a od południa jezioro połączone jest z jeziorem Mikorzyńsko – Wąsoskim. Po wschodniej stronie jest zrzut kanału ciepłego wypływającego z jeziora Licheńskiego.

Po stronie zachodniej do jeziora dopływa Kanał Szyszyński oraz rów okresowy.

Jeziro udostępnione jest do połowów rybackich. Występują w nim ryby: leszcz, krap, ukleja, okoń, sandacz, płoć, jazgarz, ciernik, lin, wzdrega i kleń. Jest to jezioro typu leszczowego.

Gospodarka rybacka opiera się o rozwój naturalny.

Otoczenie jeziora stanowią gleby płowe, należące do tzw. gleb brunatnoziemnych kl. IV, gleby brunatne II – III klasy (występują w okolicach Ślesina i na północ od jeziora). Po wschodniej stronie jeziora znajdują się gleby rdzawe należące do gleb bielicoziemnych zasobnych w glinokrzemiany. Są to gleby kwaśne.

Obszar po zachodniej stronie jeziora zajmują pola uprawne i łąki, reszta przyległych terenów pokryta jest borem świeżym i borem mieszanym. Lasy mieszane zajmują duże powierzchnie wokół jeziora, zwłaszcza po wschodniej stronie jeziora.

Lasy zajmują 46.7 % powierzchni zlewni. Strome skarpy nad brzegiem pokryte są zadrzewieniami ubarwiając malowniczy krajobraz.

Jeziro Licheńskie

Jeziro Licheńskie jest jednym z wielu jezior rynnowych, należących do rynny Jeziora Gopło. System rynnowy, do którego zalicza się Jeziro Licheńskie, włączony jest do

Pradoliny Warszawsko – Berlińskiej. Jezioro to graniczy od zachodu z Jeziorem Pątnowskim, a od północy poprzez kanał zrzutowy z Jeziorem Ślesieńskim.

Dopływ jeziora stanowi kanał zrzutowy wpadający do jeziora w południowej części.

Podgrzanie wód jeziora spowodowało zaburzenie naturalnego cyklu wymiany ciepła.

Zamarzanie wód jeziora następuje jedynie w przypadku wyjątkowo mroźnych zim.

Podwyższone temperatury wody spowodowały zmiany w biocenozie jeziora, a więc i zmianę dotychczasowego charakteru gospodarki rybackiej. Zmianie uległ skład gatunkowy ryb. Gospodarczo jezioro to jest wykorzystywane do hodowli amura i tołpygi. Jezioro należy do typu jezior leszczowych.

Ze względu na podwyższone temperatury wody jezioro jest wykorzystywane dość intensywnie w celach rekreacyjnych.

Gleby po stronie zachodniej jeziora to gleby płowe, zakwaszone kl. IV, po stronie wschodniej występują urodzajne gleby brunatne kl. II – III. Od południa przylegają gleby torfowe. Lasy iglaste zajmują 23,4 % powierzchni zlewni jeziora.

Jezioro w wyrobisku odkrywki Pątnów III w Mikorzynie

Jezioro znajduje się w końcowej fazie wypełniania. Docelowy poziom zwierciadła wody osiągnie rzędą 83,5 m npm. Pojemność zbiornika wynosi ok. 83,36 mln m³. Zbiornik zasilany jest wodami podziemnymi oraz czystymi wodami kopalnianymi pochodzącymi z odwodnienia odkrywek „Józwin”.

W stosunku do 1100 jezior Pojezierzy Wielkopolskiego i Pomorskiego o powierzchni powyżej 10 ha, zbiornik w wyrobisku odkrywki „Pątnów” znajdzie się na 24 miejscu pod względem powierzchni, na 8 miejscu pod względem objętości, na 4 miejscu wśród jezior o największej maksymalnej głębokości, na 1 miejscu pośród jezior o największej głębokości średniej.

źródło: Grzegorz Wachowiak, Agata Wachowiak, Zbiornik w wyrobisku końcowym odkrywki „Pątnów” Kopalni Węgla Brunatnego „Konin” i jego bilans wodny za okres 2003 – 2004. Badania fizjograficzne nad Polską Zachodnią Seria A – Geografia Fizyczna, Tom 56: 157–176, 2005 r.

Aktualnie zbiornik, wraz z przybrzeżnym pasem terenu, stanowi własność prywatną. Zbiornik ten – dzięki wielkości i proporcjom ukształtowania akwenu oraz zbliżeniu do rynny jezior ślesieńskich – wykazuje znaczny potencjał dla rozwoju różnorodnych form rekreacji wzbogacających ofertę wypoczynkową gminy. Włączenie zbiornika do systemu rekreacji wzmacnia znaczenia rejonu Pątnów – Mikorzyn dla regionu Konińskiego.

4.7.2. Cieki powierzchniowe

Na terenie gminy Ślesin znajduje się niewielki odcinek kanału Warta – Gopło oraz Kanał Szczyński – główny rów odprowadzający wodę z systemu melioracyjnego.

Sieć rzeczna gminy jest uboga, charakteryzuje się dużą ilością drobnych cieków, należących do dorzecza Strugi Biskupiej lub uchodzących bezpośrednio do jezior Ślesińskiego, Mikorzyńskiego lub Licheńskiego.

Intensywna eksploatacja złóż węgla brunatnego spowodowała zachwianie równowagi hydrogeologicznej. Duża część gminy znalazła się w zasięgu leja depresyjnego kopalni a ciąg jezior Gosławskiego – Pątnowskiego – Mikorzyńskiego – Ślesińskiego oraz jezioro Licheńskie znalazły się w systemie chłodzenia zespołu elektrowni.

Jako rekompensatę za ubytki wody w studniach gospodarczych gmina i Kopalnia Węgla Brunatnego wybudowała studnie wody pitnej z podwęglowych pokładów wodonośnych oraz sieć wodociągów wiejskich. Cała gmina jest zwodociągowana i w pełni zaspokaja zapotrzebowanie na wodę pitną i cele gospodarcze.

4.7.3. Kanał Ślesiński

Kanał Ślesiński wykorzystuje rynnę tzw. jezior ślesińskich i stanowi drogę żeglowną II klasy. Jest dostępny dla barek o nośności do 600 ton. Jego głębokość w najpłytszym miejscu wynosi 2,5 m. Obecnie w znikomym stopniu jest wykorzystywany do transportu towarów, jedynie w sezonie letnim staje się coraz bardziej atrakcyjnym szlakiem turystycznym. Walory rekreacyjne kanału podnosi pozwolenie na poruszanie się po nim łodziami motorowymi.

W sytuacji ujemnego bilansu wodnego na stanowisku szczytowym zachodzi konieczność przerzutów wody z Warty do jeziora Pątnowskiego dla uzupełnienia okresowego deficytu wody w jeziorach. Na wielkość deficytu mają wpływ:

- wysokość opadów atmosferycznych i wielkość spływu powierzchniowego ze zlewni, intensywność parowania z powierzchni podgrzanych jezior koni niskich, stawów hodowlanych i powierzchni terenu,
- ilość i stopień podgrzania wód chłodniczych z ZE PAK, kształtujących termikę jezior,
- stopień infiltracji wód z jezior do leja depresyjnego wokół czynnych odkrywek węgla brunatnego w dorzeczu Strugi Biskupiej,
- ilość wód pokopalnianych i opadowych dopływających Strugą Biskupią,

- bezzwrotne pobory wody dla potrzeb technologicznych Cukrowni Gosławice S.A., Huty Aluminium Konin S.A., Elektrowni Konin i Pątnów,
- odpływ części wód poprodukcyjnych z kompleksu stawów hodowlanych Gospodarstwa Rybackiego Gosławice sp. z o.o. na dolne stanowisko Kanału Ślesińskiego (poniżej śluzy Pątnów).

Poziom wody w jeziorach stanowiska szczytowego jest kontrolowany i sterowalny. Przepływ wody odbywa się w dwóch kierunkach w zależności od potrzeb, na południe do Warty lub na północ do Noteci.

4.8. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

4.8.1. Gleby i ich wykorzystanie

Gmina Ślesin odznacza się dobrymi warunkami glebowymi, dotyczy to zwłaszcza zachodniej części gminy, gdzie duże powierzchnie gleby kl. III i IV, lokalnie nawet II, zaliczane do kompleksu pszenego dobrego i pszenno – żytniego. Są to na ogół gleby brunatne lub bielcowe wytworzone z gleb i piasków gliniastych na glinie, a na terenach wilgotniejszych także czarne ziemie. Występują one głównie w zachodniej części gminy i są wykorzystywane do intensywnej produkcji rolnej.

Struktura użytkowania gruntów w gminie Ślesin przedstawia się następująco:

Ogólna powierzchnia gminy - 14 563ha, w tym:

- użytki rolne* - 8 600 ha, w tym gleby kl. II–IV zajmują 61% powierzchni,
- sady* - 720 ha (5%),
- użytki zielone* - 916,3 ha (6,3%)
- lasy* - 2 300 ha (20%)

Tabela 4. Kompleksy rolniczej przydatności gleb na terenie gminy Ślesin

Numer kompleksu	Nazwa kompleksu	% powierzchni
2	Pszenny dobry	1,8
3	Pszenny wadliwy	0,2
4	Żytni bardzo dobry	10,6
5	Żytni dobry	33,4
6	Żytni słaby	34,5
7	Żytni bardzo słaby	16,2
8	zbożowo-pastewny mocny	1,6
9	Zbożowo-pastewny słaby	2,0

Źródło: Instytut gleboznawstwa w Puławach

Największą powierzchnię zajmują kompleksy żytni słaby i żytni dobry, które stanowią 67,9 % powierzchni gruntów wykorzystywanych rolniczo w gminie.

Kompleks użytków zielonych średnich zajmuje 12,3%, a kompleks użytków zielonych słabych i bardzo słabych zajmuje 87,7% powierzchni użytków zielonych.

Struktura upraw na terenie gminy jest podyktowana niezbyt korzystnymi warunkami glebowymi. Największy udział w strukturze zasiewów mają zboża (żyto 40%, mieszani zbóż 18%), zaś na niewysokie plony mają wpływ nie tylko słabe gleby, ale również warunki klimatyczne, w tym niedobór wody.

4.8.2. Gospodarka leśna

Lasy na terenie gminy Ślesin stanowią 6,19% powierzchni ogólnej gminy, t.j. 525 ha. Lasy państwowe zajmują powierzchnię 410,80 ha, w tym 401,90 ha stanowi powierzchnia zalesiona, użytki rolne 4,57 ha, a wody zajmują 4,33 ha. Średni wiek drzewostanu wynosi 50-70 lat. Lasy te są administrowane przez Nadleśnictwo Konin. Resztę stanowią lasy prywatne porożrzucane po terenie gminy.

Główne skupiska leśne znajdują się we wschodniej części obszaru gminy, w pobliżu miejscowości Ślesin, Półwiosek Lubstowski, Różopole, Leśnictwo, Ignacewo, Niedźwiady i Licheń Stary, a także w okolicy wsi Kępa, w południowej części gminy.

Na terenie lasów dominuje sosna zwyczajna, która stanowi 85% drzewostanu, a pozostałe najliczniej występujące gatunki to: brzoza, olsza, dąb, świerk.

We wschodniej części gminy leży największy kompleks leśny, w przeważającej części o typie siedliskowym boru mieszanego świeżego, z niewielkimi fragmentami lasu mieszanego świeżego, o dość zróżnicowanym drzewostanie, głównie II i IV klasy wiekowej, gdzie występuje sosna dąb, brzoza.

Wzdłuż Kanału Ślesińskiego oraz w obrębie jezior spotkać można siedliska łągowo-olszowego.

Gleby, na których znajdują się kompleksy leśne, to gleby piaszczyste bielicowe, bądź torfowe w okolicy terenów łąkowo-bagiennych.

Najbardziej predysponowane tereny do zalesienia, ze względu na niską jakość bonitacyjną gleb i położenie w większości w pobliżu istniejących kompleksów leśnych to okolice

miejsowości Żółwieniec, Szyszyńskie Holendry, Głębockie i Wygoda. Należą one do osób prywatnych.

5. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

5.1. Zarys historii obszaru gminy

Najdawniejsze ślady cywilizacji w regionie pochodzą z wczesnego neolitu (od ok. 5400 do 1800 p.n.e.) i związane są z rozwojem osadnictwa po okresie ostatniego zlodowacenia. Mieszkańcy, którzy przybyli na tereny Polski z kręgu kultur naddunajskich, zaczęli wówczas (m.in. w związku z najazdami wojowniczych plemion azjatyckich) organizować się w większe grupy społeczne i wznosić warowne osady. Stopniowo następowała zmiana typu gospodarki zbieracko-łowieckiej na rolniczą. Przykładem osad z tego okresu jest osada w Brześciu Kujawskim.

W wiekach późniejszych (od VI w. p.n.e.) Polska stała się terenem najazdów plemion scytyjskich, sarmackich (ze wschodu) oraz celtyckich i germańskich (z zachodu). Najeźdźcy często asymilowali się, osiadając na pobitych terenach. Wyprawy owe - poza zniszczeniami - przyniosły jednak naszym ziemiom zdobycze świata cywilizowanego. Wywołały także rozwój wymiany handlowej - pierwsze ślady tzw. szlaku bursztynowego znad Bałtyku po Rzym datowane są na V w. p.n.e.

Handel zamarł w V wieku, w okresie najazdów Hunów. Wówczas ziemie Wielkopolski zdominował system drobnoplemienny. Obszar Wielkopolski zamieszkiwały już wówczas według niektórych historyków najprawdopodobniej plemiona słowiańskie, jak np. Serbowie. W VIII wieku Serbowie wywędrowali nad Łabę, a dorzecze Warty zajął zachodni odłamek Polan. Na początku X wieku władzę nad grodami plemiennymi Polan przejęli Piastowie. (oprac. własne na podstawie Wikipedii i www.poland.gov.pl).

Okres od XI wieku do współczesności to czas dość dokładnie opisany w literaturze historycznej.

Według legendy nazwa miasta Ślesin pochodzi od imienia rodu Szleszy, który zasiedlił we wczesnym średniowieczu teren półwyspu nad przesmykiem łączącym jeziora. Przez wieki ulegała ona przekształceniom - Sleszyn, Slessyno, Szlyeszyno, Sliesin, by od 1889 roku ustalona została oficjalna, obowiązująca dzisiaj, wersja nazwy.

Pierwsza wzmianka o miejscowości Ślesin pojawiła się w 1231 roku w dokumencie księcia Konrada I Mazowieckiego, który wtedy nadał wieś biskupom poznańskim w zamian za zaciągnięte długi. W ich posiadaniu była do końca XVIII w. 20 stycznia 1358 roku miejscowość Szleszyno otrzymała średzkie prawa miejskie, nadane przez Kazimierza Wielkiego. Biskup poznański Jan Teczyński uhonorował wtedy miasto herbem Dulicz. Jednym z przywilejów było prawo organizowania targów przez 7 lat. Pozwoliło to na gospodarczy rozwój miasteczka, gdzie mieszkańcy prowadzili handel owcami, wołami i trzodą chlewną z niemieckimi kupcami. Osiem razy w roku odbywały się tu jarmarki połączone ze spędem bydła. Już wtedy zaznaczyło się korzystne położenie miasta na szlaku handlowym łączącym Wielkopolskę z Mazowszem, a później głównie Poznań z Warszawą. Miasteczko nigdy jednak nie rozrosło się ani liczebnie, ani gospodarczo. O jego małym znaczeniu przekonuje fakt, że w 1458 roku w czasie "wojny trzynastoletniej" prowadzonej z Zakonem Krzyżackim osada była zobowiązana wystawić tylko dwóch pieszych. Z okresu lokacji Ślesina pochodzi jego układ urbanistyczny o małomiasteczkowej zabudowie z murowanymi parterowymi domami.

W 1655 roku w trakcie najazdu Szwedzi spalili zabytkowy drewniany kościół, który wprawdzie odbudowano, ale został potem ponownie zniszczony w pożarze. Z kolejnym żywiołem, miasto musiało się zmierzyć w 1725 roku, kiedy to przez Polskę przechodziły powodzie, które dotknęły też osady położone nad jeziorami ciągnącymi się do Gopła. Nabrzeżne domostwa zostały zalane, a ludzie zmuszeni byli je opuścić i szukać wyżej położonych terenów w pobliskiej puszczy. Budowano tam szałasycy czekając aż poziom wód opadnie, po czym zaczęto odbudowę osady.

Od 1793 roku miasto, wraz z całą Wielkopolską, znalazło się pod zaborem pruskim. Ówczesne źródła podają że miasto zamieszkiwało w tym czasie 175 mieszkańców, z czego większość trudniła się rolnictwem, a na jego terenie znajdowało się 45 drewnianych domów. Właściciel miasta posiadał 2 wiatraki. W 1800 roku miasto liczyło już 489 mieszkańców, co świadczy o rozwoju gospodarczym.

W 1807 roku miasto znalazło się w Księstwie Warszawskim. W roku 1812 w Ślesinie zbudowano na cześć Napoleona (inne źródła podają, że na cześć monarchy Księstwa – księcia warszawskiego i równocześnie króla Saksonii Fryderyka Augusta I Wettina) łuk triumfalny zwany powszechnie "Bramą Napoleona", który do dziś jest najcenniejszym zabytkiem w mieście.

W 1815 roku miasto znalazło się w Królestwie Polskim. Dziesięć lat później mieszkało już w nim 881 osób w 107 domach. W czasie zrywu niepodległościowego z 1863 roku walki

toczyły się w pobliskim Ignacewie. W 1870 roku Ślesin utracił prawa miejskie za czynne uczestnictwo obywateli w powstaniu. 31 maja 1879 roku miejscowość znalazła się w gminie Sławoszewek należącej do powiatu konińskiego.

Specjalizacją tego obszaru była wtedy hodowla gęsi i pierza. W okolicach wytworzyła się tzw. kmina ochweśnicka, żargon używany przez wędrownych handlarzy, zapożyczony od skulskich malarzy obrazów kultu maryjnego – tzw. Ochweśników (od żargonowego "ochweśnik" – obraźnik, malarz obrazów religijnych, z czasem sprzedawca). Tego żargonu używano także w Krotoszynie.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości rozpoczął się okres znacznego rozwoju miasta. Gliniane domy zastępowano murowanymi, a piaszczyste dotąd drogi brukowano polnym kamieniem. W 1921 roku Ślesin odzyskał prawa miejskie i liczył 2 078 osób oraz 209 domów. Ślesinianie w podzięce za wolną ojczyznę wybudowali w 1922 roku Pomnik Św. Rodziny, który w czasie II wojny światowej został zniszczony i w 1991 odbudowany. Do II wojny światowej na terenie miasteczka mieszkali też osadnicy niemieccy i Żydzi.

We wrześniu 1939 roku na terenie gminy, nad brzegiem jezior Mikorzyńskiego i Ślesińskiego oraz kanału Warta – Gopło, kompania z 17 DP, junaków i 37 robotników zbudowała 7 schronów. Obsadził je Batalion ON "OPALENICA", który miał osłaniać odwrót Armii Poznań.

Zachowany do dziś układ przestrzenny Ślesina ukształtował się ostatecznie w wyniku regulacji przeprowadzonej w 2 poł. XIX w. Wytyczono wówczas regularny, prostokątny rynek w miejscu dawnego placu targowego powstałego z rozszerzenia ulicówki. Zabudowa mieszkalna pochodzi głównie 2 poł. XIX i początku XX w. Jest ona typowa dla małych miasteczek, 1 – 2 kondygnacyjna, w układzie kalenicowym, w rynku i jego sąsiedztwie zwarta, a dalej wolnostojąca. Stan tej zabudowy jest zadowalający.

5.2. Stan dziedzictwa kulturowego

Na dziedzictwo kulturowe danego obszaru składają się wszystkie ślady działalności ludzkiej w środowisku fizycznym, zarówno historyczne jak i współczesne. Jako miejsca o znaczeniu historycznym i zabytki, stanowią one niezastąpione źródła informacji o życiu i działaniach człowieka oraz o historycznym rozwoju kultury regionu. Ponieważ ślady te, stanowiące zasoby dziedzictwa kulturowego, mają charakter nieodnawialny, gospodarowanie nimi musi podlegać ochronie.

Zabytki i miejsca składające się na dziedzictwo kulturowe, wraz ze związanymi z nim wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi, mają znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju politycznego, społecznego i kulturalnego wspólnoty cywilizacyjnej.

Dziedzictwo kulturowe gminy Ślesin obejmuje szeroki zakres reliktyw, od najstarszych – archeologicznych, poprzez układy urbanistyczne i pojedyncze obiekty zabytkowe, pomniki upamiętniające wydarzenia historyczne, do zabytków kultury niematerialnej, jak lokalna gwara czy zwyczaje.

W „Raportcie o stanie zabytków w gminie Ślesin” stan zachowania obiektów zabytkowych oceniono generalnie na dobry i dostateczny (dla parków dworskich i pałacowych).

Najcenniejsze obiekty zabytkowe zostały wpisane do rejestru zabytków. Są to:

w Ślesinie:

- układ urbanistyczny z XIX-XIX w. (A-462/203 z dnia 21.08.1991 r.),
- zespół kościoła parafialnego (204/Wlkp/A z dnia 18.11.2004 r.), obejmujący: kościół z 1604 r., prezbiterium z 1900 r., cmentarz przykościelny z pocz. XVII w., ogrodzenie z pocz. XX w. i plebanię z XIX/XX w.,
- cmentarz parafialny (A-479/220 z dnia 20.07.1992 r.),
- łuk triumfalny z 1812 r. (A-89/140 z dnia 12.07.1968 r.,

w Biskupiu:

- Zespół pałacowy (A-263/5 z dnia 30.04.1984 r.), obejmujący pałac z 1905 r. i park krajobrazowy,

w Mikorzynie:

- Zespół pałacowy (A-260/2 z dnia 15.02.1984 r.), obejmujący pałac z 2 poł. XIX w., park krajobrazowy i owczarnię (obecnie hotel i restauracja),

w Ostrowążu:

- kościół parafialny z 1946 r. (A-535/276 z dnia 9.11.1998 r.),

w Piotrkowicach:

- Zespół dworski (A-261/3 z dnia 15.02.1984 r.), obejmujący dwór z 1885 r. i park krajobrazowy,

w Wąsoszach:

- zespół kościoła parafialnego (350/Wlkp/A z dnia 28.06.2006 r.), obejmujący: kościół z 2 poł. XVI w. do 1868 r., cmentarz przykościelny, ogrodzenie z bramą z 2 poł. XIX w., plebanię wraz z ogrodem z poł. XIX w.,
- cmentarz parafialny z poł. XIX w. i grobowiec rodziny Mierzyńskich z 1917 r.

(A-477/218 z dnia 20.07.1992 r.).

Pozostałe obiekty zabytkowe zostały ujęte w spisie obiektów zabytkowych miasta i gminy Ślesin. Ich wykaz stanowi załącznik do tekstu studium.

Dla potrzeb ochrony, zasoby dziedzictwa kulturowego uporządkowano w następujące kategorie, dla których określono zasady ochrony konserwatorskiej:

5.3. Układy urbanistyczne i ruralistyczne

Aktualnie ochroną jest objęty jedynie układ urbanistyczny miasta Ślesina, wpisany do rejestru zabytków. Obszar ten jest objęty strefą „B” ochrony konserwatorskiej (zachowanych elementów zabytkowych) i otoczony strefą „K” ochrony krajobrazu. Ochroną objęta jest zabudowa ulic Żwirki i Wigury i Kościelnej od Rynku do zespołu parafialnego oraz obszar Rynku i parku miejskiego. Strefa ochrony krajobrazu poszerza obszar chroniony o teren pomiędzy strefą „B” a brzegiem jeziora Mikorzyńskiego. Ochronie podlega charakter zabudowy obejmujący jej skalę, formę bryły budynków i układ ich dachów oraz zwartość zabudowy.

Układy ruralistyczne nie zostały dotychczas rozpoznane pod kątem ich wartości zabytkowej i zgodnie z „Raportem o stanie zabytków w gminie Ślesin” wymagają przeprowadzenia odpowiednich studiów.

Przeprowadzona inwentaryzacja stanu zagospodarowania terenów w gminie ujawniła występowanie lokalnych wartościowych zespołów zabudowy wiejskiej, które niestety ulegają stopniowej degradacji poprzez wznoszenie nowych obiektów o cechach niespójnych z zastaną przestrzenią (np. zabudowa z cegły nietynkowanej w Dużych Niedźwiadach i Wierzelinie, korzystnie wyróżniająca się na tle innych wsi).

5.4. Zespoły sakralne, pałacowe i dworskie

Podlegają one ochronie w granicach założeń wraz z ich najbliższym otoczeniem – strefą ochrony konserwatorskiej o szerokości 50 – 100 m wokół granic działek, na których się znajdują. Szerokość strefy powinna uwzględniać znaczenie widoku dla całościowego odbioru obiektu.

Strefy ochrony konserwatorskiej wyznaczono dla 2 zespołów kościoła parafialnego: w Ślesinie i w Wąsoszach, 2 zespołów pałacowych: w Biskupiu i w Mikorzynie oraz 2 zespołów dworskich: w Piotrkowicach i w Wąsoszach.

W obrębie strefy ochrony konserwatorskiej obowiązuje:

- a) zachowanie historycznej parcelacji (zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów),
- b) zachowanie zabytkowej zabudowy,
- c) zachowanie zabytkowej zieleni,
- d) podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej,
- e) użytkowanie w sposób nie kolidujący z historyczną funkcją obiektu.

5.5. Cmentarze

Strefy ochrony konserwatorskiej wyznaczono także dla 8 cmentarzy ewangelickich: w Szyszyńskich Holendrach, Pogorzelach, Wierzelinie, Lizawach, Makarowie, Półwiosku Starym i Wygodzie oraz dla 1 cmentarza żydowskiego w Różopolu.

Ochrona obowiązuje w granicach cmentarza oraz jego najbliższym otoczeniu.

Dla nieczynnych cmentarzy postuluje się przyjęcie zewnętrznej strefy ochronnej o szerokości ok. 10 m.

W granicach cmentarza obowiązuje:

- a) zachowanie historycznej parcelacji,
- b) zachowanie historycznego układu,
- c) zachowanie zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodzenia,
- d) zachowanie zabytkowej zieleni.

5.6. Obiekty architektury i budownictwa

Ochroną konserwatorską objęte są obiekty wraz z ich najbliższym otoczeniem. Należą do nich ujęte w spisie obiektów zabytkowych pojedyncze budynki, budowle wojskowe (schrony bojowe w Głębockiem), kapliczki przydrożne, pomniki. Wymagane jest zachowanie zabytkowej formy architektonicznej budynków oraz zachowanie zgodności zmian dokonywanych w budynkach z dotychczasową formą i wystrojem elewacji. Nowe budynki w otoczeniu obiektu zabytkowego powinny nawiązywać do form zastanych.

5.7. Zabytki archeologiczne

5.7.1. Stanowiska archeologiczne

Na terenie gminy Ślesin zarejestrowano stanowiska archeologiczne począwszy od neolitu (kultury pucharów lejkowatych i amfor kulistych), poprzez epokę wczesnego brązu, kulturę łużycką, kulturę przeworską, średniowiecze, aż po okres nowożytny.

Zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na podstawie badań powierzchniowych, jednak nie zawsze odpowiada on dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Stąd w przypadku koncentracji stanowisk archeologicznych operuje się pojęciem „strefy intensywnego występowania stanowisk archeologicznych”. Wszystkie zewidencjonowane stanowiska archeologiczne oraz strefy ich występowania podlegają ochronie konserwatorskiej, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas realizacji inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest przed uzyskaniem pozwolenia na budowę przeprowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegatury w Koninie.

Na terenie gminy znajduje się jedno stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

Miejscowość	Typ stanowiska	Ob. AZP	Nr st.	Nr rejestru	Nr działki	Dok.
Kijowiec	gródek stożkowaty	52-41	5/145	420/WIkp/C	50/6	KN1N/00023067/8
					130/2	KN1N/00023067/8

Stanowisko to jest objęte ścisłą ochroną konserwatorską zgodnie z art. 7 ust. 1 Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami. Na jego terenie obowiązuje zakaz prowadzenia jakichkolwiek robót budowlanych.

5.7.2. Układy urbanistyczne, zespoły pałacowo-parkowe oraz obiekty wpisane do rejestru zabytków lub podlegające ochronie konserwatorskiej

Na obszarach objętych ochroną konserwatorską lub w bliskim ich sąsiedztwie, podczas realizacji inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest przed uzyskaniem pozwolenia na budowę przeprowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegatury w Koninie.

5.7.3. Obszary szerokopłaszczyznowych prac ziemnych, związanych z budową dróg, budynków halowych itp.

W przypadku podejmowania szerokopłaszczyznowych prac ziemnych niezbędne jest uzyskanie wytycznych konserwatorskich i określenie przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Delegaturę w Koninie zakresu badań archeologicznych. Obowiązkowo należy przeprowadzić:

- rozpoznawcze badania powierzchniowo-sondażowe,
- ratownicze badania wykopaliskowe, wyprzedzające inwestycję na wytypowanych stanowiskach archeologicznych,
- badania archeologiczne na nowych obiektach archeologicznych,
- stały nadzór archeologiczny podczas zdejmowania warstwy humusowej na terenie inwestycji.

Wszystkie prace archeologiczne muszą być uzgodnione pozwoleniem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu – Delegatury w Koninie, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.

5.7.4. Obszary szerokopłaszczyznowych prac ziemnych, związanych z eksploatacją złóż węgla brunatnego i surowców mineralnych

Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się w obrębie szerokopłaszczyznowego zadania inwestycyjnego (kopalnia odkrywkowa, eksploatacja złóż) obowiązek przeprowadzenia:

- rozpoznawczych badań powierzchniowo-sondażowych,
- ratowniczych badania wykopaliskowych, wyprzedzających inwestycję na wytypowanych stanowiskach archeologicznych,
- badań archeologicznych na nowych obiektach archeologicznych.

Wszystkie prace archeologiczne muszą być uzgodnione pozwoleniem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu – Delegatury w Koninie, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę.

6. Uwarunkowania wynikające z warunków życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

6.1. Zagadnienia demograficzne

6.1.1. Struktura ludności

Pod względem ilości mieszkańców gmina Ślesin zajmuje 1 miejsce w powiecie oraz 57 miejsce wśród wszystkich gmin i 38 wśród gmin miejsko-wiejskich w województwie.

Liczba ludności w gminie w okresie 1995 r. – 2010 r. kształtowała się w następujący sposób:

Stan ludności gminy w okresie 1995-2010

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ogółem	12537	12593	12657	12775	12903	12995	13017	13136	13214	13342	13410	13477	13620	13702	13779	13875
mężczyźni	6318	6342	6376	6387	6434	6470	6440	6490	6517	6572	6589	6629	6685	6740	6786	6845
kobiety	6219	6251	6281	6388	6469	6525	6577	6646	6697	6770	6821	6848	6935	6962	6993	7030
w mieście																
ogółem	2840	2823	2852	2937	3012	3043	3033	3072	3069	3077	3079	3108	3135	3144	3182	3200
mężczyźni	1401	1394	1399	1416	1463	1473	1467	1490	1497	1487	1486	1518	1528	1543	1560	1562
kobiety	1439	1429	1453	1521	1549	1570	1566	1582	1572	1590	1593	1590	1607	1601	1622	1638
na wsi																
ogółem	9697	9770	9805	9838	9891	9952	9984	10064	10145	10265	10331	10369	10485	10558	10597	10675
mężczyźni	4917	4948	4977	4971	4971	4997	4973	5000	5020	5085	5103	5111	5157	5197	5226	5283
kobiety	4780	4822	4828	4867	4920	4955	5011	5064	5125	5180	5228	5258	5328	5361	5371	5392

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W analizowanym okresie liczba ludności równomiernie wzrastała, średnio o 89 osób. Gęstość zaludnienia gminy wynosi 95 os./km², co daje jej 4 miejsce w powiecie.

W strukturze ludności według płci w województwie wielkopolskim nieznacznie przeważają kobiety. Od 1999 r. ich udział kształtuje się na poziomie 51,5% (w kraju 51,7% od 2006 r.), a współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, wynosi 106 (wobec 107 w kraju). W wielkopolskich miastach przewaga liczebna kobiet była większa; na 100 mężczyzn przypadało tam przeciętnie 111 kobiet, podczas gdy na wsi utrzymywał się stan bliski równowadze płci (101 kobiet na 100 mężczyzn). Największe wartości współczynnik feminizacji osiągnął w miastach na prawach powiatu: w Poznaniu na 100 mężczyzn przypadało 115 kobiet, w Kaliszu – 114 oraz w Lesznie i w Koninie – 110. Najbardziej wyrównane pod względem proporcji płci są

powiaty leszczyński i słupecki, gdzie na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet. Przewaga liczebna kobiet wzrasta z wiekiem. O ile w przedziale wiekowym od 0 do 40 lat na 100 mężczyzn w Wielkopolsce przypadało średnio 96 kobiet, to powyżej 80 roku życia było ich ponad 2-krotnie więcej niż mężczyzn.

Źródło: GUS

6.1.2. Ruch naturalny ludności

W analizowanym okresie w gminie notuje się spadek liczby urodzeń. W połowie lat 90-tych przychodziło na świat przeciętnie 160 osób, a w ostatnich latach liczba ta osiągnęła poziom 144.

Liczba zgonów wykazuje stabilność, przeciętnie wynosi 120 – 130.

Przyrost naturalny utrzymywał, przy systematycznym spadku, dodatnie wartości do 2009 r.; w roku 2010 osiągnął wartość ujemną -2. Obecnie trudno ocenić, czy jest to zapowiedź trwałego podwyższenia śmiertelności w gminie.

Bilanse ruchu naturalnego ludności charakteryzują się małymi wartościami bezwzględny, co zwiększa ich relatywne coroczne wahania.

W stosunku do wartości średnich dla obszarów wiejskich województwa wielkopolskiego, wskaźniki odniesione do 1000 mieszkańców kształtują się następująco:

wskaźnik urodzeń – niższy od przeciętnej,

wskaźnik zgonów – niższy od średniej,

wskaźnik przyrostu naturalnego – niższy od przeciętnej.

W porównaniu z gminami sąsiednimi, pod względem wartości bezwzględnych ruchu naturalnego, gmina wyróżnia się pozytywnie stałym przyrostem dodatnim.

Ruch naturalny ludności w okresie 1995-2010

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Urodzenia żywe																
ogółem	176	189	153	154	138	153	126	155	142	144	144	142	141	151	164	143
mężczyźni	103	81	79	78	71	88	53	78	73	71	70	72	67	88	94	80
kobiety	73	108	74	76	67	65	73	77	69	73	74	70	74	63	70	63
Zgony ogółem																
ogółem	127	150	140	124	121	121	126	116	116	109	137	123	105	114	132	124
mężczyźni	60	80	79	70	60	78	69	64	59	61	74	60	48	67	70	59
kobiety	67	70	61	54	61	43	57	52	57	48	63	63	57	47	62	65

Zgony niemowląt																
ogółem	1	0	0	1	0	2	0	2	2	0	2	0	0	1	3	2
mężczyźni	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	2	0	0	1	2	1
kobiety	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1
Przyrost naturalny																
ogółem	49	39	13	30	17	32	0	39	26	35	7	19	36	37	32	19
mężczyźni	43	1	0	8	11	10	-16	14	14	10	-4	12	19	21	24	21
kobiety	6	38	13	22	6	22	16	25	12	25	11	7	17	16	8	-2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

6.1.3. Ruch migracyjny

Ruch migracyjny w gminie regularnie utrzymuje dodatnie saldo, co jest tendencją korzystną. Ujemne saldo wystąpiło jedynie w 1995 roku. Łącznie w latach 1996 – 2010 gmina zyskała wskutek migracji 872 mieszkańców.

Saldo migracji jest korzystne dzięki dużemu napływowi, przewyższającemu również dosyć wysoki odpływ. Ruch migracyjny wykazuje więc stosunkowo duży obrót (suma napływu i odpływu).

Migracje na pobyt stały w okresie 1995-2010

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
zameldowania ogółem																
ogółem	160	227	170	222	236	190	148	236	228	212	193	241	286	149	192	225
mężczyźni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	84	104
kobiety	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	108	121
wymeldowania ogółem																
ogółem	174	223	125	160	141	141	128	177	159	130	144	170	203	117	117	148
mężczyźni	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47	66
kobiety	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	70	82
saldo migracji																
ogółem	-14	4	45	62	95	49	20	59	69	82	49	71	83	32	75	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Oceniając ruch migracyjny należy przede wszystkim podkreślić jego pozytywną tendencję. Zdecydowana większość obszarów wiejskich wykazuje bądź saldo zbliżone do równowagi bądź trwałe niewielkie saldo ujemne.

6.1.4. Struktura wieku i płci

Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w okresie 1995-2010

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci																
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ogółem																
ogółem	12537	12593	12657	12775	12903	12995	13017	13136	13214	13342	13410	13477	13620	13702	13779	13875
mężczyźni	6318	6342	6376	6387	6434	6470	6440	6490	6517	6572	6589	6629	6685	6740	6786	6845
kobiety	6219	6251	6281	6388	6469	6525	6577	6646	6697	6770	6821	6848	6935	6962	6993	7030

w wieku przedprodukcyjnym																
ogółem	3776	3714	3676	3633	3636	3587	3500	3401	3345	3317	3269	3209	3192	3120	3063	3014
mężczyźni	1979	1929	1915	1890	1898	1870	1803	1736	1707	1691	1645	1615	1593	1563	1541	1528
kobiety	1797	1785	1761	1743	1738	1717	1697	1665	1638	1626	1624	1594	1599	1557	1522	1486
w wieku produkcyjnym																
ogółem	7027	7147	7248	7374	7460	7572	7676	7890	8015	8157	8271	8377	8505	8632	8736	8867
mężczyźni	3794	3866	3909	3934	3946	4010	4046	4161	4206	4268	4319	4388	4462	4555	4616	4690
kobiety	3233	3281	3339	3440	3514	3562	3630	3729	3809	3889	3952	3989	4043	4077	4120	4177
w wieku poprodukcyjnym																
ogółem	1734	1732	1733	1768	1807	1836	1841	1845	1854	1868	1870	1891	1923	1950	1980	1994
mężczyźni	545	547	552	563	590	590	591	593	604	613	625	626	630	622	629	627
kobiety	1189	1185	1181	1205	1217	1246	1250	1252	1250	1255	1245	1265	1293	1328	1351	1367

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik feminizacji – czyli liczba kobiet na 100 mężczyzn - na terenie gminy wynosi 103 i jest skutkiem wynoszącej 185 osób przewagi liczby kobiet (7030 wobec 6843). Jest to wartość o charakterze neutralnym, choć warto zauważyć że na obszarach wiejskich wskaźnik feminizacji jest zazwyczaj niższy – tak wysoki jest kolejnym dowodem na postępującą urbanizację społeczną.

Dla rozwoju gminy znacznie ważniejszy jest wskaźnik w grupie wiekowej 15-39 lat, odpowiedzialnej za dalszy rozwój demograficzny w najbliższych latach (grupa zawierania związków małżeńskich, wiek rozrodczy). W tej grupie gmina notuje wskaźnik 95 (2773 wobec 2637), który jest mniej korzystny niż przeciętnie na obszarach wiejskich województwa (97).

Udziały poszczególnych grup ekonomicznych, wynoszące odpowiednio 21,7%, 63,9% i 14,4%, należą do typowych. Sytuację gminy można uznać za neutralną.

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w okresie 1995-2010

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
w wieku przedprodukcyjnym	-	-	-	-	-	-	-	25,9	25,3	24,9	24,4	23,8	23,4	22,8	22,2	21,7
w wieku produkcyjnym	-	-	-	-	-	-	-	60,1	60,7	61,1	61,7	62,2	62,4	63,0	63,4	63,9
w wieku poprodukcyjnym	-	-	-	-	-	-	-	14,0	14,0	14,0	13,9	14,0	14,1	14,2	14,4	14,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Podobnie jak w innych gminach, najważniejszym problemem demograficznym gminy jest postępujące starzenie ludności, polegające na malejącej liczbie grupy przedprodukcyjnej i rosnącej liczbie grupy produkcyjnej.

Kolejną fazą tego procesu będzie przechodzenie roczników z grupy produkcyjnej do poprodukcyjnej. Pomiędzy rokiem 1995 a 2010, grupa przedprodukcyjna zmniejszyła liczebność o ponad 760 osób, czyli o 20%. Grupa ta w roku 1995 stanowiła 30% mieszkańców, obecnie tylko 22%. Grupa produkcyjna liczy obecnie o 1840 osób więcej, czyli wzrosła o 14,6%. Jej udział wzrósł z 56% do 63,9% ogółu. Na razie jedynie nieznacznie (0,6%) zmieniła się liczebność grupy poprodukcyjnej – z 13,8% do 14,4%.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w okresie 1995-2010

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	-	-	-	-	-	-	-	66,5	64,9	63,6	62,1	60,9	60,1	58,7	57,7	56,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	-	-	-	-	-	-	-	54,2	55,4	56,3	57,2	58,9	60,2	62,5	64,6	66,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	-	-	-	-	-	-	-	23,4	23,1	22,9	22,6	22,6	22,6	22,6	22,7	22,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Mediana wieku (wiek środkowy) mieszkańców województwa wielkopolskiego w 2010 r. wynosiła 36,6 lat (w 2009 r. 36,3 lat), co oznacza, że połowa ludności zamieszkałej w Wielkopolsce nie osiągnęła wieku 36,6 lat, a druga połowa już go przekroczyła. Wiek środkowy kobiet (38,3 lat) był wyższy niż mężczyzn (35,0 lat) (przed rokiem, odpowiednio: 38,1 lat i 34,7 lat). Mediana wieku ludności miejskiej była średnio o 3,1 lat wyższa niż mieszkańców wsi – 38,0 lat wobec 34,9 lat (w 2009 r., odpowiednio: 37,7 lat i 34,6 lat).

W 9 powiatach wiek środkowy był wyższy niż przeciętnie w Wielkopolsce. Największą wartość przyjmował on: w Kaliszu (40,2 lat; 39,9 lat w 2009 r.), w Koninie (39,7 lat; 39,2 lat przed rokiem) i w Poznaniu (38,7 lat; 38,5 lat w 2009 r.), natomiast najmniejszą w powiecie grodziskim (34,1 lat; 33,8 lat przed rokiem).

Zaprezentowane zmiany roczne wskazują na przesunięcie się wieku środkowego i obrazują proces stopniowego starzenia się ludności w Wielkopolsce.

6.1.5. Prognoza rozwoju ludności

Przeprowadzona analiza ruchu naturalnego i migracyjnego oraz struktur ludności, pozwala na opracowanie prognozy rozwoju ludności gminy.

Na terenie gminy Ślesin najważniejsze przesłanki kierunków rozwoju demograficznego są następujące:

- Obserwowany będzie sukcesywny wzrost liczby mieszkańców.
- Przyjmuje się, że ruchy migracyjne będą miały trwały wpływ na kształtowanie liczby ludności i w okresie wieloletnim ich saldo będzie dodatnie.
- Zakłada się wzrost liczby urodzeń, przy utrzymaniu jeszcze przez okres około dekady relatywnie niskich wskaźników zgonów. W kolejnych latach poziom zgonów będzie wyższy.
- Ogólna liczba mieszkańców około roku 2013-2014 przekroczy 14 tysięcy, a w roku 2020 może sięgnąć 15 tysięcy.
- Istotne zmiany zajdą w zakresie struktury wieku, wzrośnie ilość mieszkańców grupy poprodukcyjnej w stosunku do pozostałych grup.

Prognozowane zmiany w zakresie struktury wieku ludności mogą pociągnąć za sobą następujące skutki:

- W dalszym stopniu utrzymywać się będzie wysoka liczebność grupy produkcyjnej. Należy więc uwzględnić zapotrzebowanie na pracę i dosyć wysoki trwały poziom bezrobocia.
- Przewiduje się utrzymywanie wysokiego zapotrzebowania na usługi przedszkolne.
- Przewiduje się spadek liczebności grupy uczęszczającej do szkoły podstawowej. Może pojawić się potrzeba optymalizacji sieci szkół.
- Przewiduje się spadek liczebności grupy uczęszczającej do gimnazjum.
- Obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności grup starszych. Należy dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest sukcesywna likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.\

6.2. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe na obszarze gminy kształtują się korzystnie na tle przeciętnych, co wynika m.in. ze zdecydowanej przewagi zabudowy indywidualnej, cechującej się korzystniejszymi wskaźnikami wielkościowymi.

Liczba mieszkań na terenie gminy powoli zwiększa się - w ostatnich latach corocznie przybywa kilkadziesiąt mieszkań. Ruch budowlany jest stosunkowo niewielki; pośrednio

wskazuje to, że procesy urbanizacji podmiejskiej, związane z ekspansją m. Konina, nie są bardzo zaawansowane.

Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne jest w gminie przewyższa typowe dla obszarów wiejskich w województwie i powiecie.

Informacji na temat warunków mieszkaniowych w gminie, dostarczają również wyniki NSP z 2002 r., które są niestety mocno zdezaktualizowane.

Z danych NSP z 2002 r. wynika, że stosunkowo niewielka część mieszkań pochodziła z okresu sprzed 1970 - 38%. Z lat 1990 – 2002 pochodziło 70%.

Dane NSP wskazują także, że ponad 67% mieszkańców zamieszkuje mieszkania wyposażone w co najmniej 4 izby. Zanika wielopokoleniowość rodzin, co było wyznacznikiem tradycyjnego wiejskiego modelu rodziny - aż 82% to mieszkania zamieszkiwane przez tylko jedno gospodarstwo domowe.

Aktualnie w gminie nie występują mieszkania w zasobach gminy, zakładów pracy i spółdzielni mieszkaniowych.

Podstawowe dane o zasobach mieszkaniowych w okresie 2005 – 2010

	Jednostka miary	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zasoby mieszkaniowe							
ogółem							
mieszkania	mieszk.	3499	3531	3569	3609	3666	3711
izby	izba	15810	15992	16222	16445	16740	16999
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	325976	330285	335721	341254	348218	354213
Zasoby mieszkaniowe gmin (komunalne)							
mieszkania ogółem							
mieszkania	mieszk.	-	-	-	-	29	-
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	-	-	-	-	1265	-
Zasoby mieszkaniowe wg lokalizacji							
ogółem							
mieszkania	mieszk.	3499	3531	3569	3609	3666	3711
izby	izba	15810	15992	16222	16445	16740	16999
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	325976	330285	335721	341254	348218	354213
w miastach							
mieszkania	mieszk.	927	938	948	960	982	991
izby	izba	4429	4494	4556	4627	4715	4775
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	93017	94641	95899	97432	99600	100985
na wsi							
mieszkania	mieszk.	2572	2593	2621	2649	2684	2720
izby	izba	11381	11498	11666	11818	12025	12224
powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	232959	235644	239822	243822	248618	253228

Budynki mieszkalne w gminie							
ogółem	bud.	-	-	-	3456	3501	3542
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne							
ogółem							
wodociąg	mieszk.	3330	3362	3400	3440	3497	3542
ustęp sflukiwany	mieszk.	2871	2903	2941	2981	3056	3101
łazienka	mieszk.	2849	2881	2919	2959	3016	3061
centralne ogrzewanie	mieszk.	2517	2549	2587	2627	2684	2729
w miastach							
wodociąg	mieszk.	905	916	926	938	960	969
ustęp sflukiwany	mieszk.	823	834	844	856	878	887
łazienka	mieszk.	805	816	826	838	860	869
centralne ogrzewanie	mieszk.	686	697	707	719	741	750
na wsi							
wodociąg	mieszk.	2425	2446	2474	2502	2537	2573
ustęp sflukiwany	mieszk.	2048	2069	2097	2125	2178	2214
łazienka	mieszk.	2044	2065	2093	2121	2156	2192
centralne ogrzewanie	mieszk.	1831	1852	1880	1908	1943	1979
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań							
w miastach							
wodociąg	%	97,6	97,7	97,7	97,7	97,8	97,8
łazienka	%	86,8	87,0	87,1	87,3	87,6	87,7
centralne ogrzewanie	%	74,0	74,3	74,6	74,9	75,5	75,7
na wsi							
wodociąg	%	94,3	94,3	94,4	94,5	94,5	94,6
łazienka	%	79,5	79,6	79,9	80,1	80,3	80,6
centralne ogrzewanie	%	71,2	71,4	71,7	72,0	72,4	72,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania							
1 mieszkania	m ²	93,2	93,5	94,1	94,6	95,0	95,4
na 1 osobę	m ²	24,3	24,5	24,6	24,9	25,3	25,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

6.3. Administracja i usługi

Głównym ośrodkiem administracyjnym i gospodarczym gminy jest Ślesin (3105 mieszkańców), położony w centrum Gminy. Są tu skoncentrowane usługi o charakterze ogólnogminnym w zakresie administracji, bankowości, poczty, policji, oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji oraz zaopatrzenia mieszkańców.

Ośrodkiem wspomagającym jest Licheń Stary (1479 mieszkańców), druga co do wielkości miejscowość, wyposażona w usługi w zakresie kultu religijnego, oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, poczty i zaopatrzenia mieszkańców.

Placówki urzędów pocztowych znajdują się w Ślesinie i Licheniu Starym. Pozostałe remizy OSP znajdują się w Licheniu Starym, Piotrkowicach, Szyszyńskich Holendrach,

Ostrowążu, Głębockiem, Honoratce, Ignacowie, Kijowcu, Niedźwiadach, Półwiosku Starym, Szyszynie, Wąsoszach i Mikorzynie.

Potencjał rozwojowy usług jest ściśle związany z położeniem poszczególnych miejscowości i ich liczbą mieszkańców. Odpowiedni potencjał wykazują miejscowości tworzące oś koncentracji zabudowy, o ilości mieszkańców przekraczającej 300 mk.

Do miejscowości o najniższym potencjale rozwojowym, wynikającym z ilości mieszkańców poniżej 200 mk., która nie gwarantuje popytu na usługi, zaliczają się: Goranin – 67 mk, Julia – 115 mk, Leśnictwo – 152 mk, Marianowo i Szyszynek – 193 mk, Pogoń Gosławicka i Lubstowska – 140 mk, oraz Rożnowa, Biskupie i Sarnowa – 155 mk.

6.4. Placówki oświatowe

Na terenie gminy bazę oświatową tworzą:

- Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Ślesinie, ul. Młodzieżowa 1.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ślesinie, ul. Żwirki i Wigury 55.
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sucharskiego w Licheniu Starym, ul. Konińska 48.
- Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Szyszyńskich Holendrach 162.
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Wąsoszach 73.
- Szkoła Podstawowa w Ignacowie 19.
- Szkoła Podstawowa w Ostrowążu 21.
- Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Kubuś Puchatek” w Ślesinie, ul. 20 stycznia 19

W punkcie jest 20 miejsc, uczęszcza 12 dzieci.

Przy szkołach podstawowych są zorganizowane oddziały przedszkolne posiadające w sumie 150 miejsc. Uczęszcza do nich 142 dzieci.

Wychowaniem przedszkolnym jest objętych 50,2% dzieci w gminie, z tego na terenach wiejskich 29,7%

Stan szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego w latach 2008-2010

	Jednostka miary	2008	2009	2010
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE				
Szkoły podstawowe ogółem				
ogółem	ob.	8	7	7
pomieszczenia szkolne	pom.	82	82	84
oddziały w szkołach	-	56,50	51,50	51,50
uczniowie	osoba	928	881	859
absolwenci	osoba	183	190	168

SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE				
Gimnazja ogółem				
ogółem	ob.	1	1	1
pomieszczenia szkolne	pom.	22	22	22
oddziały w szkołach	-	26,00	26,00	24,00
uczniowie	osoba	623	607	544
absolwenci	osoba	196	206	220
SKOLARYZACJA				
Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)				
współczynnik skolaryzacji brutto				
szkoły podstawowe	%	93,17	91,20	91,48
gimnazja	%	95,11	91,97	91,28
współczynnik skolaryzacji netto				
szkoły podstawowe	%	92,37	90,27	90,10
gimnazja	%	94,05	90,76	87,58
KOMPUTERYZACJA				
Komputery w szkołach podstawowych i gimnazjach				
komputery w szkole				
ogółem	szt	159	158	164
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	szt	123	122	128
gimnazja dla dzieci i młodzieży	szt	36	36	36
komputery z dostępem do Internetu				
ogółem	szt	103	122	141
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	szt	67	86	105
gimnazja dla dzieci i młodzieży	szt	36	36	36
komputery z dostępem szerokopasmowym				
ogółem	szt	-	73	71
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	szt	-	73	71
Wskaźniki komputeryzacji szkół podstawowych i gimnazjalnych				
udział % szkół wyposażonych w komputery z dostępem do Internetu				
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	%	75,00	85,71	100,00
gimnazja dla dzieci i młodzieży	%	100,00	100,00	100,00
uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu				
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	osoba	17,19	12,77	10,74
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	18,88	18,39	16,48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

6.5. Usługi zdrowia i opieka społeczna

Na terenie gminy działają 4 niepubliczne placówki opieki zdrowotnej i 4 apteki oraz Dom Pomocy Społecznej w Ślesinie, prowadzący działalność rehabilitacyjną osób niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej a także działalność rekreacyjno-kulturalną dla niepełnosprawnych.

Stan opieki zdrowotnej i społecznej w latach 2008-2010

	Jednostka miary	2008	2009	2010
PLACÓWKI AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ (STAN W DNIU 31 XII)				
Zakłady opieki zdrowotnej				
ogółem	ob.	4	5	4
niepubliczne	ob.	4	5	4
praktyki lekarskie w miastach	--	1	1	1
praktyki lekarskie na wsi	--	1	1	1
Podstawowa opieka zdrowotna				
porady ogółem				
ogółem	jd	59502	59945	55898
APTEKI I PUNKTY APTECZNE				
Apteki ogólnodostępne				
apteki	ob.	5	4	4
mgr farmacji	osoba	7	7	6
Punkty apteczne				
punkty apteczne	ob.	1	0	0
mgr farmacji	osoba	1	0	0
Apteki - wskaźniki				
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	2740	3445	3469
PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ				
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej				
placówki (z filiami)	ob.	1	1	2
domy pomocy społecznej	ob.	1	1	1
miejsca (łącznie z filiami)	msc	101	100	105
mieszkańcy (łącznie z filiami)	osoba	101	100	104
mieszkańcy - przewlekle psychicznie chorzy	osoba	0	0	4
mieszkańcy - niepełnosprawni intelektualnie dorośli, dzieci i młodzież	osoba	93	94	96
mieszkańcy - przewlekle somatycznie chorzy	osoba	8	6	4
ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ				
Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej				
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	gosp.dom.	339	-	402
osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	osoba	1140	-	1213
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	8,4	-	8,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W Ślesinie funkcjonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który zajmuje się zadaniami zleconymi i własnymi w zakresie pomocy społecznej, przede wszystkim świadczeniami rodzinnymi, usługami opiekuńczymi, pomocą żywnościową, dodatkami mieszkaniowymi, rozdysponowywaniem pomocy żywnościowej z Konińskiego Banku Żywności, realizacją zadań Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz współpracą z Fundacją Familijny Poznań i pracą socjalną.

Pomoc otrzymało ogółem 431 rodzin tj. 1487 osób, w tym 16 świadczeń opiekuńczych, pozostałe to świadczenia finansowe i rzeczowe.

Ponadto w Licheniu Starym, przy Sanktuarium Maryjnym, prowadzi działalność Hospicjum oraz Licheńskie Centrum Pomocy Rodzinie i Osobom Uzależnionym, o zasięgu krajowym.

Hospicjum świadczy pomoc osobom śmiertelnie chorym. Centrum Pomocy zajmuje się terapią uzależnień, poradnictwem rodzinnym i terapią dla ofiar przemocy.

6.6. Usługi kultury

Gminnymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną są:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Ślesinie, ul. Młodzieżowa 11.

Ośrodek prowadzi działalność w zakresie zespołów muzycznych i tanecznych, klubów plastycznych, szachów i seniora (w Ślesinie, Licheniu i Szyszyńskich Holendrach), teatru.

Organizuje również wystawy i od 2008 r. Festiwal Ogólnopolski Piosenki Artystycznej.

- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Ślesin w Ślesinie, ul. Krótka 10.
 - Filia w Licheniu Starym,
 - Filia w Piotrkowicach,
 - Filia w Szyszyńskich Holendrach.

Księgozbiór liczy ok. 60 tys. woluminów. Na 1 placówkę przypada 3469 osób. W 2012 r. z biblioteki skorzystało 1621 czytelników; na 1 czytelnika przypadło 20,6 wypożyczonych woluminów.

Od listopada 2009 r. Biblioteka prowadzi internetowy katalog księgozbioru i zakupionych nowości wydawniczych.

Działalność kulturalną o znaczeniu krajowym prowadzi również Sanktuarium Maryjne w Licheniu Starym oraz – lokalną – parafie rzymsko-katolickie w Ślesinie i Ostrowążu.

Sanktuarium Maryjne dysponuje doskonałym muzeum pamiątek narodowych, utworzonym na bazie kolekcji ks. J. Jarzębowskiego, przekazanej z Londynu. Organizowane są również liczne imprezy (zjazdy) o znaczeniu ogólnopolskim, o charakterze społecznym i religijnym.

6.7. Usługi sportu i rekreacji

Na terenie gminy Ślesin działa 8 klubów i organizacji sportowych, prowadzących 14 sekcji.

Bazę do uprawiania sportu stanowią:

1 stadion, 2 boiska do gier wielkich, 20 boisk uniwersalnych, w tym 1 przystosowane dla osób niepełnosprawnych. W sezonie rekreacyjnym działają kąpieliska, przystanie wodne w ośrodkach rekreacyjnych

Z uwagi na walory turystyczne i rekreacyjne gmina dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą bazą noclegową i gastronomiczną oraz stale rozbudowywaną siecią szlaków turystycznych rowerowych i pieszych.

W gminie działa m.in. 5 ogólnodostępnych ośrodków rekreacyjno-szkoleniowych, 9 hoteli i pensjonatów, 1 camping, 2 pola biwakowe i wiele gospodarstw agroturystycznych.

6.7.1. Obsługa ruchu turystycznego

Gmina dysponuje szeroką i zróżnicowaną ofertą noclegową. Obejmuje ona 29 obiektów, w tym: 9 hoteli, 5 ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych, 1 hostel, 2 zespoły domków turystycznych, 1 kemping i 2 pola biwakowe oraz inne obiekty zbiorowego zakwaterowania, w tym gospodarstwa agroturystyczne. Bazie noclegowej towarzyszą boiska, wypożyczalnie sprzętu pływającego, siłownie, sale konferencyjne. Bazę gastronomiczną tworzy 10 placówek samodzielnych oraz zlokalizowanych w ośrodkach rekreacyjnych i hotelach.

Baza noclegowa dysponuje 3519 miejscami. W roku 2010 udzielono łącznie 213054 noclegi, z tego 9513 turystom zagranicznym: z Niemiec – 1460, Litwy – 838, Słowacji – 720, Białorusi – 499, Francji – 217.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Pod względem ilości miejsc w obiektach zbiorowego zakwaterowania i udzielonych noclegów gmina zajmuje 1 miejsce w powiecie oraz miejsce 2 w województwie.

Oceniając jakość życia mieszkańców, należy podkreślić dobre wyposażenie gminy w instytucje obsługi mieszkańców.

W Ślesinie występuje dość duża koncentracja usług komercyjnych i handlu. Jakość życia związana z dostępem do usług jest w Ślesinie i bezpośrednim sąsiedztwie należy do najwyższej w gminie i powiecie konińskim. Spośród pozostałych miejscowości na obszarze gminy tylko Licheń Stary wykształcił usługi wykraczające zasięgiem

oddziaływania poza swoje granice – dotyczy to przede wszystkim szkół, kościołów parafialnych oraz instytucji kultury, reprezentowanych w gminie przez filie bibliotek oraz świetlice wiejskie.

Poziom wyposażenia gminy – uwzględniając jej dużą powierzchnię i dużą liczbę miejscowości ogółem oraz liczbę i rozmieszczenie wsi wyposażonych w usługi – ocenić należy jako wystarczający.

7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

7.1. Charakterystyka zagrożeń stanu bezpieczeństwa

Na terenie gminy Ślesin występuje ryzyko nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą być wynikiem katastrof lub awarii infrastruktury technicznej, oraz zdarzeń losowych związanych z działaniami sił natury.

Zagrożenia wskutek następstw katastrofy naturalnej obejmują przede wszystkim zagrożenie pożarowe – dotyczy zwłaszcza znacznych powierzchni leśnych w północnej części gminy oraz upraw rolnych w okresach suszy. Czynnikiem zwiększającym zagrożenie może być starzenie się instalacji elektrycznej oraz działalność człowieka – wypalanie traw lub zaproszenie ognia w sąsiedztwie terenów zabudowanych.

Zagrożenia cywilizacyjne stanowią głównie awarie urządzeń infrastruktury technicznej – rurociągu paliwowego, kanalizacji sanitarnej lub oczyszczalni ścieków. Mogą również wystąpić zagrożenia związane z przewozem niebezpiecznych substancji, zwłaszcza drogą krajową nr 25. Kolejnym źródłem zagrożenia mogą być wypadki w ruchu drogowym.

7.2. Jednostki powołane do ochrony bezpieczeństwa publicznego

Jednostkami powołanymi do ochrony bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy jest policja oraz straż pożarna. W Ślesinie znajduje się Komisariat Policji, podległy Komendzie Miejskiej Policji w Koninie. Za ochronę przeciwpożarową są odpowiedzialne: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Koninie – Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Nr 1 oraz 14 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP w Ślesinie, Licheniu Starym, Piotrkowicach, Szyszyńskich Holendrach, Ostrowążu, Głębockiem, Honoratce, Ignacewie, Kijowcu, Niedźwiadach, Półwiosku Starym, Szyszynie, Wąsoszach i Mikorzynie). Jednostki te podlegają Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Koninie.

8. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

Możliwości rozwojowe gminy określają dokumenty wydane na szczeblu wojewódzkim oraz powiatowym.

8.1. Dokumenty szczebla wojewódzkiego

Do dokumentów szczebla wojewódzkiego należą Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego i Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r.

8.1.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan został przyjęty uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany planu zagospodarowania przestrzennego Woj.Wlkp.

Plan określa rolę gminy w strukturze funkcjonalno – przestrzennej województwa i zasady polityki kształtującej różne aspekty zagospodarowania obszaru gminy w nawiązaniu do obecnych tendencji i zjawisk występujących w przestrzeni. Strukturę przestrzenną tworzy układ systemowy, gdzie poszczególne elementy sieci osadniczej powiązane są wzajemnymi relacjami o charakterze wielofunkcyjnym. Szkieletem dla tych relacji jest układ komunikacyjny, pełniący podstawową rolę w procesie dyfuzji rozwoju. Obok elementów sieci osadniczej strukturę określają obszary o szczególnych cechach geograficznych bądź społeczno – gospodarczych, które tworzą skomplikowaną sieć powiązań funkcjonalno – przestrzennych z pozostałymi elementami systemu.

Na obszarze gminy Ślesin Plan zagospodarowania przestrzennego województwa określa przenikające się wzajemnie strefy o zróżnicowanej polityce rozwoju. Należą do nich:

- strefa wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych,
- strefa rekreacji – ślesiński rejon rekreacyjny,
- strefa kulturotwórcza,
- system obszarów chronionych i powiązań przyrodniczych,
- strefa wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego,
- wschodni obszar problemowy –minimalizacji wpływu eksploatacji odkrywkowej węgla brunatnego na pozostałe funkcje terenu.

Strefa wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych – obejmuje tereny o warunkach nie sprzyjających intensywnej produkcji rolnej, nie kwalifikujące się dla rekreacji o ponadlokalnym znaczeniu, położone na uboczu głównych tras komunikacyjnych i tym samym o ograniczonych szansach na rozwój działalności gospodarczej. Bez wsparcia z zewnątrz gminy położone w tych strefach, nie są w stanie przełamać bariery opóźnienia cywilizacyjnego, gospodarczego i technicznego.

Oprócz rolnictwa – obecnie głównej gałęzi gospodarki, konieczne jest wspieranie pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej, aktywizacji lokalnego potencjału kulturowego i społecznego, w tym z wykorzystaniem lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego. Wielofunkcyjność tych stref, wynikająca z istniejącego zagospodarowania, jak i potencjalnych możliwości rozwoju przestrzennego stanowi podstawę dla dalszego ich rozwoju. Rejony charakteryzujące się mniejszą przydatnością dla produkcji rolniczej powinny stanowić potencjalne obszary prowadzenia polityki zwiększania lesistości.

Jedną z możliwości rozwoju w tej strefie jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Rozwój tego rodzaju działalności musi uwzględniać istniejące uwarunkowania dotyczące ochrony przyrody, kultury i krajobrazu. Dotyczy to w szczególności lokalizacji elektrowni wiatrowych.

System obszarów chronionych i powiązań przyrodniczych – warunkiem prawidłowego rozwoju województwa jest ochrona całego środowiska – obszarów szczególnie cennych przyrodniczo, jak i pozostałych walorów środowiska, niezależnie od ich powiązań funkcjonalno – przestrzennych. Ochroną należy objąć nie tylko elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego, które już dziś chronione są na podstawie przepisów szczególnych, ale również te dobra, które wymagają zabezpieczenia przed degradacją, tak by mogły przetrwać i służyć przyszłym pokoleniom. Ich ochrona wymaga bądź poszerzenia obszarów i obiektów chronionych, bądź rozszerzenia i uzupełnienia obowiązujących przepisów lub też objęcia ich ochroną na podstawie specjalnych zapisów w prawie lokalnym.

Jednak, mimo że obszary objęte ochroną prawną zajmują znaczne powierzchnie, nie tworzą one na terenie województwa wielkopolskiego zwartej, wzajemnie uzupełniającej się sieci ekologicznej. Część form ochrony przyrody tworzy „wyspy ekologiczne”. Brak

spójności między tymi „wyspami” naraża je na obniżenie odporności biologicznej oraz stopniową degradację.

Jednym z najważniejszych celów ochrony przyrody i krajobrazu Wielkopolski jest więc stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych i sieci ekologicznej, uwzględniającego powiązania przyrodnicze z obszarami województw sąsiednich.

Strefa wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego – działania na terenach określanych jako obszary polityki wspierania rozwoju powinny prowadzić do pobudzenia aktywności gospodarczej i społecznej tych terenów. Za priorytety działań uznaje się:

- wspieranie inicjatyw lokalnych, zmierzających do poprawy standardów życia oraz likwidację bezrobocia,
- pomoc w ubieganiu się o środki na inwestycje, w tym szczególnie te związane z gospodarką komunalną oraz komunikacją,
- działania na rzecz wzrostu innowacyjności, w tym szczególnie tworzenie platform współpracy między ośrodkami naukowymi a działami gospodarki wdrażającymi nowoczesne technologie,
- zwiększanie dostępności do usług, w tym szczególnie nauki i szkolnictwa wyższego,
- zachęcanie do inwestowania oraz wykorzystywania lokalnego potencjału ludzkiego,
- zmianę systemu gospodarowania w rolnictwie mającą wpływ na wzrost efektywności produkcji rolnej,
- zmniejszenie liczby osób utrzymujących się z rolnictwa poprzez wspieranie polityki społecznej, dążącej do przekwalifikowania i zmiany zawodu,
- kierowanie bezpośrednio środków finansowych wspomagających lokalne budżety gmin.

Wschodni obszar problemowy – minimalizacji wpływu eksploatacji odkrywkowej węgla brunatnego na pozostałe funkcje terenu – w obszarze tym występują konflikty pomiędzy powierzchnią eksploatacją węgla brunatnego i produkcją energii elektrycznej, a wysokimi walorami rekreacyjnymi tego terenu. Obszar ten obejmuje powiat koniński oraz gminy powiatów: tureckiego, kolskiego i słupeckiego. Teren górniczy w ujęciu perspektywy eksploatacyjnej obejmuje około 150 tys. ha.

Znaczące przeobrażenia środowiska związane z obecną eksploatacją węgla widoczne są nie tylko w morfologii terenu (pojawienie się pagórków o wysokości kilkudziesięciu metrów i zagłębień do 75 m), ale przede wszystkim w zmianie stosunków wodnych.

Zmiany te mają charakter wieloprzestrzenny i pociągają ze sobą przeobrażenia w pozostałych komponentach środowiska przyrodniczego, w tym m.in. powodują powstanie rozległych lejów depresyjnych w piętrze czwarto- i trzeciorzędowym, których widocznym skutkiem jest:

- zanikanie wody w studniach,
- zmniejszenie wydajności czynnych ujęć wód podziemnych lub konieczność ich likwidacji,
- zmiana naturalnej sieci hydrograficznej i reżimu hydrologicznego istniejących cieków i zbiorników powierzchniowych (osuszenie obszarów podmokłych, małych jezior i stawów, wahania stanów wód w jeziorach oraz trwałe obniżenie poziomu zwierciadła w niektórych z nich),
- zmiana w ilościach, rozmiarach bądź zanik szaty roślinnej (np. zmiana niektórych siedlisk leśnych, szczególnie w borach świeżych),
- przesuszenie niektórych rodzajów gleb pod wpływem obniżenia wód gruntowych, a tym samym zmniejszenie plonów.

Rejon rekreacyjny ślesiński – obejmuje obszary, które ze względu na swoje cechy dają podstawy dla rozwoju rekreacji w różnych formach. Przestrzenny i funkcjonalny rozwój rekreacji opierać się będzie na następujących przesłankach:

- obszary położone z dala od dużych ośrodków miejskich, atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo, mogą być przeznaczone dla wypoczynku pobytowego, zarówno masowego, jak i indywidualnego. Obecnie coraz większego znaczenia nabiera agroturystyka, która z powodzeniem może rozwijać się również na obszarach mniej ciekawych pod względem przyrodniczym;
- na terenach leśnych rozwijać się mogą popularne formy wypoczynku, takie jak łowiectwo i zbieractwo,
- największe jeziora województwa kwalifikują się do uprawiania sportów wodnych, a rzeki – do spływów kajakowych oraz uprawiania żeglugi na jachtach motorowych,
- obszary o urozmaiconej rzeźbie oraz obszary pokopalniane w okolicach Konina i Turku pozwalają na przystosowanie ich do uprawiania turystyki kwalifikowanej i ekstremalnej,
- miejscowości najciekawsze pod względem zasobów dziedzictwa kulturowego oraz szlaki historyczne przechodzące przez obszar województwa to atrakcje, które

przyciągać będą turystów indywidualnych oraz zorganizowane grupy, w tym grupy pątnicze.

Strefa kulturotwórcza – obejmuje obszary o dużym potencjale krajoznawczym, na których istnieje koncentracja elementów kulturowych o dużej wartości, zarówno historycznej jak i współczesnej, obrazującej charakter i krajobraz regionu, jego dzieje i tradycje.

Strefy kulturotwórcze są obszarami, w których może rozwijać się kwalifikowana turystyka o funkcji poznawczej, ponieważ nagromadzenie elementów atrakcyjnych stwarza dogodne warunki dla organizacji wielu różnorodnych inicjatyw kulturalnych.

Podstawowym warunkiem promowania dziedzictwa kulturowego gminy jest dbałość o zasoby kultury oraz zagospodarowanie ich otoczenia.

8.1.2. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.

Dokument został przyjęty uchwałą Nr XLII/692A/05 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 19. stycznia 2005 r. w sprawie uchwalenia Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku.

Podstawową misją województwa jest skupienie wszystkich podmiotów publicznych działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia mieszkańców oraz uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych.

Tak określona misja zmierzać ma do realizacji głównego celu, jakim jest poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców.

Głównym zadaniem kształtowania rozwoju przestrzennego województwa powinno być zatem optymalne wykorzystanie uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych – dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców i sprawnego funkcjonowania podmiotów gospodarczych znajdujących się na obszarze województwa.

Realizacja zadań określonych przez Strategię w planowaniu przestrzennym sprowadza się do dwóch głównych celów strategicznych:

- dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku,
- zwiększenia efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa.

Jednym z celów operacyjnych jest wzrost spójności komunikacyjnej oraz powiązań z otoczeniem. Cel ten będzie realizowany przez inwestycje transportowe, promocję komunikacji zbiorowej i wzrost bezpieczeństwa komunikacyjnego.

Strategia określa szczegółowe cele operacyjne, których odzwierciedlenie przestrzenne zostało zawarte w PZP Województwa Wielkopolskiego (2010 r.).

8.2. Dokumenty szczebla powiatowego

Do dokumentów szczebla powiatowego należy Strategia rozwoju Powiatu Konińskiego do 2020 r. oraz Plan rozwoju lokalnego Powiatu Konińskiego z 2008 r.

8.3. Dokumenty szczebla lokalnego

Dokumentem tego szczebla jest strategia rozwoju Gminy Ślesin.

8.4. Możliwości rozwoju gminy

1. Główne możliwości rozwoju gminy wiążą się z dalszym rozwojem rolnictwa i rekreacji. Gmina w znacznej części jest obszarem o dobrych warunkach przyrodniczych.
2. W pozostałych częściach gminy – gdzie warunki naturalne ograniczają rozwój intensywnego rolnictwa – należy preferować rozwój bardziej zróżnicowany pod względem bazy ekonomicznej.
3. Wzmacniać należy działalności gospodarcze, w tym zwłaszcza związane z lokalnym przetwórstwem rolno-spożywczym (konieczność tworzenia nowych miejsc pracy). Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie miasta Ślesina i w strefie przygranicznej z Koninem w Honoratce, pozwala na poszukiwanie dużych inwestorów z branży produkcyjnej, magazynowej, składowej, spedycyjnej, logistycznej, itp. Czynnikiem sprzyjającym jest korzystne położenie gminy w sieci dróg wysokiej rangi.
4. Bliskość miasta Konina, w którym znaczna część mieszkańców zaspokaja codzienne potrzeby socjalno-bytowe jest bardzo korzystnym uwarunkowaniem.

9. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Gmina Ślesin zajmuje obszar 14563 ha. Przeważająca większość gruntów na terenie gminy stanowi własność prywatną (ponad ...% gruntów). Oprócz własności prywatnej grunty są własnością:

- Skarbu Państwa – 1 787 ha, (17,2%)
- Gmin i związków międzygminnych – 160 ha, (1,5%)
- Gmin przekazane w użytkowanie wieczyste – 3 ha,
- Spółdzielni – 362 ha, (3,5%)
- Kościołów i związków wyznaniowych – 16 ha, (0,1%)
- Pozostałych osób prawnych – 20 ha, (0,2%).

Podstawowe informacje dotyczące mienia komunalnego w 2010 r. przedstawia tabela:

GRUNTY KOMUNALNE		
Powierzchnia gruntów komunalnych wg prawnych form użytkowania		
ogółem stan na 31.12	ha	333,0
tworzące gminny zasób nieruchomości	ha	309,0
przekazane w użytkowanie wieczyste	ha	3,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

10. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Do obiektów i obszarów chronionych zalicza się chronione na podstawie następujących przepisów:

- Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (~~Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.~~) (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zmianami).
 - Goplańsko – Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu,
 - 2 pomniki przyrody.

Opis terenów i obiektów jest zawarty w rozdziale nr 3 niniejszego opracowania.

- Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo Geologiczne i górnicze (~~Dz.U. z 1995 r. Nr 16, poz. 78 z późn. zm.~~) (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 196 ze zmianami).

Na terenie gminy ochronie podlegają złoża kopalin, wody podziemne i inne składniki środowiska, w związku z wykonywaniem prac geologicznych i eksploatacją kopalin, opisanych w rozdziale 3.

- Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (~~Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.~~) (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1446 ze zmianami).

Ochronie i opiece podlegają zabytki, obiekty i stanowiska archeologiczne, których opis zawarty jest w rozdziale nr 4 niniejszego opracowania.

- Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 roku (~~Dz.U. Nr 16, poz. 78 z 1995 r. z późn. zm.~~) (t.j. Dz.U. z 2015 roku, poz. 909 ze zmianami).

Ochrona gruntów rolnych i leśnych polega na ograniczaniu przeznaczenia tychże gruntów na cele nierolne i nieleśne, zachowaniu naturalnych torfowisk i zbiorników wodnych.

- Obiekty i tereny chronione na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne (~~Dz.U. z 2001 r. Nr 1152, poz. 1229 z późn. zm.~~) (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 469 ze zmianami).

Ochronie podlegają wody, ujęcia wód wraz z ich strefami ochronnymi.

11. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy nie występują naturalne zagrożenia mogące wpływać na rzeźbę terenu. Brak jest zagrożeń wynikających z masowych ruchów ziemi – brak osuwisk wpisanych do rejestru terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz trenów na których występują te ruchy.

Wszelkie zmiany ukształtowania powierzchni ziemi mają charakter antropogeniczny. Głównym działaniem zniekształcającym rzeźbę terenu jest eksploatacja kruszywa. Na terenie gminy wydobywanie kruszywa ~~prowadzi się~~ **prowadzono** w rejonie wsi Wygoda.

Decyzją z dnia 15.06.2015 r. znak: PG.6522.7.2015 Starostwa Powiatowego w Koninie stwierdzono wygaśnięcie koncesji na wydobywanie kopaliny pospolitej kruszywa naturalnego ze złoża „Wygoda” oraz likwidację obszaru i terenu górniczego o nazwie Wygoda.

W związku z dużym wpływem jaki wywiera powierzchniowa eksploatacja kopaliny na środowisko, istotne jest przeprowadzenie rekultywacji po jej zakończeniu. Sposób prowadzenia prac, w przypadku wydobywania opartego na koncesji, określony jest w jej treści a wymóg jej przeprowadzenia spoczywa na właścicielu złoża lub przedsiębiorcy prowadzącym eksploatację.

12. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

Na obszarze gminy udokumentowano następujące złoża:

- złożo węgla brunatnego Pątnów III;
- złożo węgla brunatnego Ościslowo;
- złożo iłów warwowych Wygoda;
- złożo iłów warwowych Sarnowa II;
- złożo kruszywa naturalnego Wygoda;
- wody geotermalne.

Eksploatacja złoża Pątnów III prowadzona była w granicach obszaru górniczego Pątnów II utworzonego decyzją Ministra Górnictwa i Energetyki DG/MG/427/64-VMF/127/64 z dnia 24.03.1964 r. Prace rekultywacyjne w kierunkach rolniczym, leśnym i wodnym dobiegły końca.

Złożo iłów warwowych Wygoda udokumentowano na powierzchni 6,0 ha a jego zasoby wynosiły 210 tys. m³. Nadkład o miąższości średnio 1,0 m stanowi gleba i piaski zaglinione. Średnia miąższość złoża wynosi 6,0 m. Złożo jest zawodnione, woda średnio występuje na głębokości 0,7 m ppt. Eksploatacji nie podjęto.

Złożo surowców ilastych Sarnowa udokumentowano na powierzchni 25,5 ha a jego zasoby wynosiły 1 555 tys. m³. Miąższość złoża waha się od 4,2 do 8,0 m, średnio 6,1 m. Nadkład stanowi gleba i piaski zaglinione. Grubość nadkładu wynosi od 0,3 do 3,6 m, średnio 1,1 m. Kopalinę złoża stanowi glina, przydatna do produkcji cegły pełnej.

Złożo kruszywa naturalnego Wygoda udokumentowano na powierzchni 1,7 ha. Zasoby wynoszą 166 tys. t. Średnia miąższość złoża wynosi 5,98 m. Zalega ono pod nadkładem o grubości 0,5 m, który stanowi gleba. Punkt średni piaskowy wynosi 99,91%. Zwierciadło swobodne wody stwierdzono na głębokości 5,5 do 5,6 m ppt. Złożo jest ekstensywnie eksploatowane. Dla złoża utworzono obszar górniczy nr rej. 10-15/4/263 na podstawie decyzji W.7511-2/2004.

W rejonie Ślesina wody geotermalne są związane z kompleksami piaskowcowymi jury dolnej i kredy dolnej i występują w dwóch głównych piętrach hydro-geotermalnych.

Wody geotermalne stwierdzono w otworze „Ślesin IGH-1” w rejonie miejscowości Głębockie. Są to wody średnio zmineralizowane od 6,8 do 8,7 g/dcm³, typu chlorkowo-

sodowo-jodkowo-bromkowego o temperaturze na wypływie od 49⁰C do 70⁰C. Ujęcie charakteryzowało się ustabilizowanym zwierciadłem na głębokości 73 m, wydajnością ujęcia 16,6 m³/h i temperaturą przy wypływie +49⁰C.

Energia geotermalna jest praktycznie niewyczerpalna a w warunkach gminy Ślesin może być optymalnym źródłem energii odnawialnej. Dodatkową szansą dla Ślesina może stać się też rekreacyjne i lecznicze wykorzystanie wód termalnych.

13. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (~~Dz.U. 2011 Nr 163 poz. 981~~), (t.j. Dz.U. z 2015 roku, poz. 196 ze zmianami) terenem górniczym jest przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.

Na obszarze gminy Ślesin istnieją dwa tereny górnicze:

- w zachodniej części gminy teren górniczy Pątnów, określony decyzją koncesyjną MOŚZNiL Nr 1537/93 z dnia 30.08.1993 r.;
- w północno-wschodniej części gminy teren górniczy Lubstów, określony decyzją koncesyjną MOŚZNiL Nr .221/93 z dnia 29.12.1993 r.

W granicach terenu górniczego Lubstów znajdują się obszary górnicze Lubstów i Lubstów-Północ, których niewielki fragment znajduje się na obszarze gminy Ślesin.

W 2006 roku opracowano „Dokumentację geologiczną złoża węgla brunatnego Ościsłowo w kategorii C1 i C2”. Złoże Ościsłowo pierwotnie określono jako niewielką soczewkę węgla należącą do złoża Pątnów V. Całość prac geologicznych dla rozpoznania Pola Ościsłowo zrealizowano w latach 2003 – 2006. Zasoby złoża wynoszą ok. 40 mln ton. Powierzchnia całkowita złoża to 2454 ha. Złoże Ościsłowo znajduje się w granicach terenu górniczego Pątnów.

Planowa Odkrywka Ościsłowo wraz z pasem pod infrastrukturę techniczną, o powierzchni ok. 1510 ha, zlokalizowana jest w gminach Ślesin, Wilczyn i Skulsk. Na terenie gminy Ślesin w miejscowościach Ostrowąż, Marianowo, Szyszynek i Szyszyn znajduje się około 14% całej powierzchni odkrywki. Po zakończeniu eksploatacji obszar odkrywki zostanie zrehabilitowany w kierunku rolno-leśnym. Wyrobisko końcowe ze zbiornikiem wodnym pozostanie na terenie gminy Wilczyn.

Ustawa Prawo geologiczne i górnicze przewiduje w art. 104 możliwość sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu górniczego lub jego części, jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska.

Plan ten powinien zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu:

- wykonania działalności określonej w koncesji;
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- ochrony środowiska, w tym obiektów budowlanych.

oraz może w szczególności określić:

- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego ruch zakładu górniczego może być zabroniony bądź może być dozwolony tylko w sposób zapewniający należytą ochronę tych obiektów lub obszarów;
- obszary wyłączone z zabudowy bądź takie, w granicach których zabudowa jest dozwolona tylko po spełnieniu odpowiednich wymagań.

14. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

14.1. Stan komunikacji

14.1.1. Komunikacja drogowa

W gminie Ślesin układ komunikacji drogowej tworzą drogi: krajowa, wojewódzka, powiatowe i gminne.

Kategorie dróg w gminie Ślesin na dzień 31.12.2011 r.

Kategoria dróg	Długość w km	% dróg ogółem
Krajowa	13,262, w tym w Ślesinie 3,317 km	9,93
Wojewódzka	13,806	9,61
Powiatowe	37,509 47,6	28,08
Gminne	82,825	52,38
Ogółem	134,14	100,00

Źródło: dane Urzędu Gminy w Ślesinie

Droga krajowa nr 25 przebiega z Ostrowa Wielkopolskiego przez Kalisz, Konin do Bydgoszczy, a w gminie Ślesin przez miejscowości Honoratka, Mikorzyn, Lubomyśle, Ślesin, Szyszyńskie Holendry, Szyszyn i Kijowiec. Przebiegając przez gęsto zaludnione jednostki osadnicze, oprócz swojej niewątpliwej funkcji komunikacyjnej, jest źródłem często śmiertelnych wypadków drogowych, hałasu i emisji spalin. Niezbędna jest kontynuacja realizacji planowanej obwodnicy na odcinku Kijowiec – Skulsk.

Pełna realizacja obwodnicy na odcinku Ślesin – Skulsk nie wyeliminuje jednakże istniejących problemów w miejscowościach Honoratka i Mikorzyn, które wraz z Pątnowem w północnej części Konina należą do miejscowości o funkcji rekreacyjnej.

Po roku 2025 GDDKiA przewiduje korektę przebiegu trasy drogi krajowej nr 25 przez Mikorzyn, poprzez wytyczenie jej (w klasie GP) po zachodniej stronie przebiegającej w sąsiedztwie terenów zabudowy wiązki linii elektroenergetycznych o napięciach 110kV i 220kV. Równocześnie Polskie Sieci Energetyczne przewidują budowę w tym samym rejonie nowej dwutorowej linii o napięciu 400kV Pątnów – Jasiniec. Obie planowane inwestycje zajmują pas terenu pomiędzy wiązką istniejących linii elektroenergetycznych

a zalesioną skarpią zbiornika wodnego w wyrobisku końcowym odkrywki „Pątnów”, o szerokości 40 m do 60 m, licząc od osi skrajnej linii 110 kV.

Rozwiązanie to, ze względu na położenie Mikorzyna pomiędzy wspomnianym powyżej zbiornikiem wodnym a rynną jeziora Wąsowsko-Mikorzyńskiego, nie jest korzystne.

Po zakończeniu eksploatacji odkrywki „Pątnów” Mikorzyn znalazł się na wąskim pasie terenu pomiędzy dużym zbiornikiem wodnym w wyrobisku odkrywki a rynną jeziora Wąsowsko-Mikorzyńskiego. Układ ten sprzyja rozwojowi turystycznemu miejscowości, opartym na wykorzystaniu znacznych powierzchni wodnych i podnosi atrakcyjność miejscowości.

Planowana korekta trasy drogi nr 25 w granicach miejscowości przekreśliłaby te możliwości, odcinając swobodny dostęp do zbiornika w wyrobisku kopalnianym. Ponadto, występuje kolizja z planowaną linią elektroenergetyczną 400 kV, wymagającą zachowania pasa technologicznego o szerokości 70 m (2 x 35 m od osi linii).

Z wymienionych powyżej względów, w niniejszym studium podtrzymano, zawartą w dotychczasowym studium, ideę przeprowadzenia drogi krajowej nr 25 po trasie omijającej strefę rekreacji na północ od Konina, prowadzonej od skrzyżowania w Pątnowie w kierunku północnym, poprzez zrekultywowane tereny pogórnice pomiędzy zbiornikiem wodnym w wyrobisku górniczym a składowiskiem popiołów ZEPAK, z włączeniem do obwodnicy Ślesina na istniejącym skrzyżowaniu z drogą gminną do Lubomyśla. Równocześnie, należy zarezerwować teren po zachodniej stronie miejscowości Mikorzyn dla inwestycji komunikacyjnych i infrastruktury technicznej, do czasu podjęcia przez Inwestorów decyzji ostatecznych, pozostawiając go w dotychczasowym użytkowaniu.

Droga wojewódzka nr 263 relacji Dąbie – Kłodawa – Sompolno – Słupca przebiega równoleżnikowo przez centrum obszaru gminy, krzyżując się w Ślesinie z drogą krajową nr 25. Z uwagi na przebieg drogi na znacznym odcinku przez tereny leśne i rolnicze, nie stwarza ona istotnych kolizji przestrzennych. Niekorzystne oddziaływanie związane z hałasem i drganiami spowodowanymi ruchem pojazdów ciężarowych koncentruje się w centrum Ślesina tworzącym obszar zabytkowego układu urbanistycznego o zwartej zabudowie. Ze względu na konfigurację terenu, nie ma możliwości przeprowadzenia omawianej drogi po trasie omijającej miasto.

Drogi powiatowe w większości są w średnim stanie technicznym, niektóre z nich wymagają remontu lub przebudowy.

Drogi gminne w większości budowane były w latach dziewięćdziesiątych i wymagają remontu.

14.1.2. Transport kolejowy

W południowej części gminy przebiega zelektryfikowana kolejowa trasa odstawy węgla z odkrywki Tomisławice w gminie Wierzbiniek. Z uwagi na prędkość i częstotliwość ruchu pociągów, nie stwarza ona zagrożeń związanych z ponadnormatywnym hałasem. Dopuszczalny poziom hałasu zostaje zachowany w odległości ok. 40 m od toru.

14.1.3. Komunikacja wodna

Przez teren gminy Ślesin przebiega tzw. Wielka Pętla Wielkopolski (Pętla Wielkopolsko – Lubusko – Kujawska) stanowiąca szlak żeglugi śródlądowej o długości 688 km, prowadzący z Kostrzyna nad Odrą Wartą do Santoka, a następnie Notecią przez Czarnków i Nakło na przedmieścia Bydgoszczy, skąd Kanałem Górnonoteckim przez jezioro Gopło i Kanał Ślesiński do Konina. Następnie szlak prowadzi Wartą przez Poznań i Międzychód do Santoka, w którym Warta łączy się z Notecią. Droga ta ma znaczenie krajoznawczo-turystyczne.

Przystań na przedmiotowym szlaku istnieje na terenie gminy w Ślesinie.

14.1.4. Szlaki turystyczne

Na terenie gminy istnieje oznaczony szlak turystyki wodnej z Mikorzyna do Kruszwicy, oraz szlaki turystyki lądowej rowerowej i pieszej.

Szlaki rowerowe w formie pętli prowadzą po trasach:

- ze Ślesina poprzez Żółwieniec, Koszewo, Obory i Głębockie do Ślesina,
- ze Ślesina poprzez Ignacewo, Licheń Stary i Wąsosze do Ślesina.

Działania powinny podążać w kierunku wykorzystania walorów przyrodniczych gminy do rekreacji turystycznej i edukacji ekologicznej poprzez wzbogacenie istniejących szlaków o elementy edukacyjne.

14.2. Stan systemów infrastruktury technicznej

14.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina jest zwodociągowana w 100%. Ujęcia wody znajdują się w Ślesinie, Biskupiu, Bylewie, Honoratce, Niedźwiadach i Szyszynie.

Stopień wyposażenia gminy w sieć kanalizacji sanitarnej sięga 50%. Kanalizacja sanitarna znajduje się w miejscowościach: Lubomyśle, Licheń Stary, Mikorzyn, Półwiosek Stary, Półwiosek Lubstowski, Wąsosze, Honoratka, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry, Biskupie, Ślesin oraz Ostrowąż. Długość kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi 86,4 km, w tym w Ślesinie 34,6 km. Ścieki są odprowadzane do mechaniczno-biologicznych oczyszczalni w Lubomyślu i Licheniu Starym.

Oczyszczalnia w Lubomyślu o przepustowości 1800 m³/d zaspokaja aktualne potrzeby.

Oczyszczalnia w Licheniu ma przepustowość 760 m³/d, co pozwala aktualnie przyjmować ścieki z Helenowa na terenie gminy Kramsk.

Wskaźnik wyposażenia ludności gminy w sieć wodociągową i kanalizację sanitarną przewyższa średnią powiatową i wojewódzką.

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności		
wodociąg	%	93,9
kanalizacja	%	47,1

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

Wodociągi		
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	186,6
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	10019
Kanalizacja		
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	57,7
ścieki odprowadzone	dam ³	232
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	5032

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

Dla powiatu powyższe dane są następujące:

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności		
wodociąg	%	90,0
kanalizacja	%	29,8

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

Dla województwa (tereny wiejskie) powyższe dane są następujące:

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności		
wodociąg	%	87,3
kanalizacja	%	28,9

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2010 r.

14.2.2. Gospodarka odpadami

Gmina należy do Związku Międzygminnego „Koniński Region Komunalny”. W ramach tego Związku prowadzona jest na terenie gminy selektywna zbiórka odpadów. Odpady są transportowane na składowisko w Koninie. Istotne znaczenie ma wdrażanie programów wykorzystania i zagospodarowania produktów spalania węgla i odsiarczania spalin,

osadów pościekowych, odpadów medycznych, substancji trujących oraz innych odpadów niebezpiecznych, w tym wydzielonych z odpadów komunalnych.

14.2.3. Gospodarka energetyczna

Obecnie zainwestowane tereny posiadają zaopatrzenie w energię elektryczną poprzez urządzenia o wystarczających parametrach technicznych.

Przez obszar gminy przebiega wiązka linii przesyłowych: najwyższych napięć 220 kV, wysokich napięć 110 kV i średnich napięć 30 kV łączących elektrownię Pątnów ze stacjami elektroenergetycznymi, zasilającymi odbiorców energii elektrycznej poza województwem wielkopolskim, zlokalizowanymi w Bydgoszczy (Jasiniec), Włocławku, Janikowie i Pakości.

Wiązka linii WN przebiegająca w rejonie Mikorzyna stwarza poważną trudność dla zlokalizowania obwodnicy tej miejscowości w ciągu drogi krajowej nr 25, co wymagać będzie wzajemnej koordynacji inwestycji modernizacyjnych sieci i trasowania obwodnicy.

~~Zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej przewiduje się budowę elektroenergetycznej linii napowietrznej dwutorowej 2 x 400 kV po trasie istniejącej linii 220 kV relacji Pątnów – Jasiniec tor II (wschodni).~~

Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 planowana jest budowa dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV Jasiniec-Pątnów, zaliczonej do inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Wyznacza się nowy przebieg linii 400 kV w obrębach ewidencji gruntów: Sławęcinek, Sławęcín, Lubomyśle, Różnowa, Sarnowa Kolonia, Ślesin, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry, Kijowiec.

Przewiduje się przebudowę linii najwyższych napięć i linii wysokiego napięcia w związku z planowaną budową odkrywki węgla brunatnego „Ościsłowo” oraz budowę linii zasilających odkrywkę. Na obrzeżach terenu odkrywki wyznacza się pas terenu dla prowadzenia przewodów infrastruktury Kopalni.

Na terenie gminy działa 7 siłowni elektroenergetyki wiatrowej: 2 zlokalizowane w Kępie, 2 w Biskupiu, 1 na terenie oczyszczalni ścieków w Lubomyślu, 1 w Piotrkowicach i 1 w Niedźwiadach. Ponadto, zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy dla elektrowni wiatrowych w Kępie, Goraninie, Rożnowej i Wąsoszach oraz wspólnie z Gminą Sompolno została wydana decyzja o warunkach zabudowy dla fermy wiatrowej na zwałowisku zewnętrznym odkrywki Lubstów. Dogodne warunki dla

lokalizacji ferm wiatrowych występują na zrehabilitowanych terenach pokopalnianych w rejonie zachodniej granicy gminy, w sąsiedztwie z planowaną w gminie Kleczew fermą oraz przy granicy z Koninem, również jako kontynuacja terenów przemysłowych z dopuszczeniem energetyki wiatrowej.

W niniejszym studium przyjęto zasadę ograniczania lokalizowania nowych elektrowni wiatrowych (z wyjątkiem przydomowych na użytek własny) na terenach o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych oraz na obszarach, na których mogą wystąpić kolizje z trasami przelotów ptaków.

Elektrownie wiatrowe o wysokości równej i większej niż 100m nad poziomem terenu stanowią przeszkody lotnicze i ich lokalizacja powinna być uzgodniona z Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego. Z kolei lokalizacja elektrowni wiatrowych o wysokości równej i większej niż 50m nad poziomem terenu wymaga zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP.

14.2.4. System gazowniczy

Aktualnie gmina posiada na swoim terenie rurociąg średniego ciśnienia doprowadzony do zakładu ceramiki budowlanej Wienerberger w Honoratce.

Mieszkańcy Gminy korzystają w gospodarstwach domowych z wymiennych butli gazowych.

Zgodnie z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, przewiduje się lokalizację magistrali gazowej Ø200 mm Brdów – Sompolo – Kleczew – Witkowo, z której istnieje możliwość doprowadzenia gazu przewodowego na teren gminy Ślesin.

Planowany przebieg gazociągu może sprawić trudności na etapie projektowania, wynikające z konieczności uzyskania zgody na przebieg przez kompleks leśny i pokonania rynny jeziornej o głębokości 25 – 30 m, o dość zwartej zabudowie strefy przybrzeżnej. Z tych względów wskazane jest rozważenie przebiegu gazociągu wzdłuż pasa rurociągu „Przyjaźń”.

14.2.5. Rurociąg paliwowy PERN „Przyjaźń”

Rurociąg transportujący ropę naftową z rafinerii w Płocku, przebiega w strefie północnej granicy z gminą Wierzbinek. Obiekt wymaga zachowania strefy bezpieczeństwa o szerokości minimum 16 m dla DN 500 i minimum 20 m dla DN 800 których środkami są osie rurociągów. Strefa bezpieczeństwa dla rurociągów ma być użytkowana według pierwotnego przeznaczenia tj. rolniczo. ~~pasa technicznego o zróżnicowanej szerokości w~~

~~zależności od grubości nakrywającej warstwy gruntu.~~ Minimalne odległości dla zabudowy wynoszą 45 ~~20~~20 m.

14.2.6. Telekomunikacja i komunikacja elektroniczna

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa stacje bazowe telefonii komórkowej zaliczane są do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska i podlegają procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Parametry emisyjne tych obiektów muszą być dostosowane do przeznaczenia i sposobu użytkowania terenów, na których się znajdują.

Za pożądane uważa się unikanie eksponowanych lokalizacji stacji bazowych komunikacji elektronicznej na obszarach o szczególnych walorach krajobrazowych. Jako rozwiązanie korzystne dla krajobrazu uważa się stosowanie masztów słupowych.

15. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym istnieje obowiązek uwzględnienia w planie zagospodarowania przestrzennego województwa zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych wpisanych do rejestru oraz zadań samorządu województwa, zawartych w programach wojewódzkich.

Zadania te nie dotyczą powiatu konińskiego.

Do zadań o znaczeniu ponadlokalnym, które powinny być uwzględnione na terenie gminy Ślesin, wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, zatwierdzonego uchwałą Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XLVI/690/10 z dnia 26 kwietnia 2010 r. oraz strategii rozwoju województwa, należą:

1) w zakresie komunikacji:

- droga krajowa nr 25 klasy głównej ruchu przyśpieszonego i obwodnica w jej ciągu, na odcinku Kijowiec – Skulsk;
- powstrzymanie dekapitalizacji szlaków żeglownych na Warcie i Noteci;
- lepsze przystosowanie dróg wodnych Warty, Noteci, Kanału Ślesińskiego oraz dróg wodnych niższej klasy dla celów turystycznych.

2) w zakresie infrastruktury technicznej:

- linia elektroenergetyczna NN 400 kV Pątnów – Jasiniec- **Grudziądz**;
- gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 200 mm relacji Babiak – Sompolno – Wilczyn.

3) w zakresie środowiska przyrodniczego:

- ochrona Goplańsko-Kujawskiego Obszar Chronionego Krajobrazu;
- ochrona kredowego zbiornika wodonośnego GZWP Nr 151 Turek – Konin – Koło;
- ochrona obszarów gleb wysokiej bonitacji, szczególnie w zwartych, dużych kompleksach;
- objęcie ochroną terenów, na których występują surowce mineralne.

4) w zakresie środowiska kulturowego:

- wyodrębnienie obszarów kulturotwórczych, tzn. obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- rewaloryzacja ośrodków miejskich i wiejskich o dużym znaczeniu kulturowym i historycznym, m.in. Ślesina.

16. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Gmina Ślesin jest położona w strefie wododziałowej Warty i Noteci. Istniejące ciek wodne nie stwarzają niebezpieczeństwa nadmiernego przyboru wód. Na terenie gminy Ślesin nie występują obszary narażone na powódzie. Lokalnie, w okresie roztopów wiosennych, mogą wystąpić niewielkie podtopienia, nie zagrażające mieszkańcom gminy.

17. Załączniki

17.1. Spis obiektów zabytkowych Miasta i Gminy Ślesin

- Biskupie - Zespół pałacowy
 pałac: mur., 1905 r., *rej. zab.: A-263/5 z dn. 30.04.1984*
 park krajobrazowy, 2 poł. XIX w., powiększony ok. 1905 r.,
rej. zab.: A-263/5 z dn. 30.04.1984
 rządówka: ob. dom, mur., pocz. XX w.
- Dąbrowa Mała - Kapliczka, mur., 1945 r.
- Głębockie - Schron bojowy I z 1939 r. (20 m na pd. od mostu)
 - Schron bojowy II z 1939 r. (700 m na pn. od jez. Ślesińskiego)
 - Schron bojowy III z 1939 r. (500 m na pn. od jez. Ślesińskiego)
 - Schron bojowy IV z 1939 r. (300 m na pn. od jez. Ślesińskiego)
- Goranin - Kapliczka, mur., ok. 1950, przeniesiona w 1980 r. z terenu wsi
 Goranin objętego odkrywką węgla brunatnego
- Ignacewo - Pomnik Powstańców 1863 r., kamień, 1918 r., odbud. 1957 r.
- Kijowiec - Dwór: glin.-mur., 2 poł. XIX w., przebud. Ok. 1940 r.
 - Dom nr 22: glin.-mur., 1923 r.
 - Dom nr 42: mur., 1937 r.
 - Relikty megalitowe: neolit, st. 4, obszar AZP 71/52-41,
objęte strefą „W” ochrony reliktyw archeologicznych
- Kolebki - Pastorówka: ob. dom nr 1, mur., ok. poł. XIX w., przebud. 1892 r.
 - Zagroda nr 17
 dom, mur., 1939 r.
 budynek inwentarski, mur., 1939 r.
- Licheń Stary - Kościół par. p.w. św.Doroty: mur., 1854; dobud. prezbiterium
 1872; dobud. zakrystii i kruchty 1903; przebud. i rozbud. 1978
 - Cmentarz par. XIX w., czynny
 - Pomnik powstańców 1863 r., 1967 r.
 - Pomnik Szczepana Jankowskiego, zamordowanego w 1940 r., 1980 r.
 - Pozostałości zespołu folwarcznego, ul. Klasztorna: spichlerz, mur.
 2. poł. XIX w.; gorzelnia, mur., 2 poł. XIX w.

- Dom nr 50: mur. ok. 1910
- Dom nr 56: mur., 1903
- Wiatrak koźlak: drewn., 1 poł. XIX w.
- Cmentarz par. rzym.-kat. XIX w.
- Lizawy - Cmentarz ewangelicko-augsburski, XIX w., nieczynny
- Makarowo - Cmentarz ewangelicko-augsburski, XIX w., nieczynny
- Marianowo - Osada kultury łużyckiej, stan. nr 1, obszar AZP 3/53-40, ok. 800r. p.n.e. (w literaturze występuje jako Szyszyn 1), **objęte strefą „OW” obserwacji archeologicznej.**
- Osada kultury łużyckiej i cmentarzysko kultury przeworskiej, st. Nr 2, obszar AZP 11/53-40, (w literaturze występuje jako Szyszynek 1), **objęte strefą „OW” obserwacji archeologicznej.**
- Mikorzyn - Zespół pałacowy
pałac: mur., 2 poł. XIX w. **rej. zab.: A-260/2 z dn. 15.02.1984**
park krajobrazowy: 2 poł. XIX w. **rej. zab.: A-260/2 z dn. 15.02.1984**
owczarnia, ob. hotel: mur., 2 poł. XIX w. **rej. zab.: A-260/2 z dn. 15.02.1984**
- Ostrowąż - Kościół par. p.w. Niepokalanego Serca NMP i Św. Jakuba Ap., drewn., 1946-1948, **rej. zab.: A-535/276 z dn. 9.11.1998**
- Cmentarz rzym.-kat., XIX w.
- Cmentarzysko szkieletowe WŚ, st. nr 1., obszar AZP 93/52-40, **objęte strefą „OW” obserwacji archeologicznej.**
- Piotrkowice - Zespół dworski
dwór, ob. szkoła: mur., 1880-1885 **rej. zab.: A-261/3 z dn. 15.02.1984**
park krajobrazowy: 1880-1885 **rej. zab.: A-261/3 z dn. 15.02.1984**
spichlerz: mur., 1880-1885
- Pogoń - Dom nr 3: gin., 2 poł. XIX w.
- Dom nr 13: glin., ok. 1910 r.
- Dom nr 23, mur., 1880 r.
- Pogorzele - Kapliczka: mur., pocz. XX w.
- Dom nr 19: mur., 1937 r.
- Cmentarz ewangelicko-augsburski, 2 poł. XIX w.
- Półwiosek Stary - Zagroda nr 14
dom: mur., ok. 1905 r.,

- budynek inwentarski: mur., pocz. XX w.
- Dom nr 28: mur., 1934 r.
 - Cmentarz ewangelicko-augsburski, 1883 r.
- Rożnowa - Pomnik powstańców 1863 r., mur, 1963 r.
- Sarnowa kol. - Cegielnia: mur., ok. 1930 r.
- Szyszyn - Kompleks osadniczy kultury łużyckiej: ok. 800 p.n.e.
objęty strefą „OW” obserwacji archeologicznej
- Szyszyn -
- Teodorowo - Dom nr 8: glin., 1909 r.
 - Dom nr 11: mur., ok. 1920 r.
- Szyszyńskie Hol. - Cmentarz ewangelicko-augsburski, XIX w., nieczynny
- Ślesin - Układ urbanistyczny: XIV-XIX w.
rej. zab.: A-462/203 z dn. 21.08.1991
- Zespół kościoła par. p.w. św. Mikołaja bpa i Dobrego Pasterza
kościół: mur., 1604; prezbiterium 1900; dobud. kaplic 1900;
przebud. nawy i dobud. wieży 1907
ogrodzenie: mur.-żel., pocz. XX w.
plebania: mur., XIX/XX w. rozbud. Ok. 1920
budynek gospodarczy: mur., XIX/XX w.
ogrodzenie: mur.-żel., XIX/XX w.
 - Kapliczka, ul. Kościelna: mur., XIX/XX w.
 - Cmentarz par. rzym.-kat., ul. Kościelna: pocz. XX w.
rej. zab.: 479/220 z dn. 20.07.1992
 - Cmentarz żydowski, ul. Różopole, XIX w.
 - Pomnik rozstrzelanych w 1939 r., ul. Różopole, mur., 1969
 - Szkoła, ul. Żwirki i Wigury 55: mur., ok. 1930
 - Łuk triumfalny (na cześć Napoleona I): mur., 1812; zniszczony 1972,
odbud. 1976-1977 *rej. zab.: A-89/140 z dn. 12.07.1968*
 - Domy:
 - ul. Berwińskiego – Nr 3; Nr 9;
 - ul. Cegielniana – Nr 7;
 - ul. Kleczewska – Nr 7; Nr 8; Nr 10; Nr 11; Nr 12; Nr 14 (ob. poczta);
Nr 15 (ob. UMiG); Nr 17; Nr 18; Nr 26; Nr 27;
Nr 34;

ul. Kościelna – Nr 3; Nr 7; Nr 10; Nr 12; Nr 13; Nr 21; Nr 27;

ul. Napoleona – Nr 2; Nr 6; Nr 7; Nr 8; Nr 10; Nr 11; Nr 12; Nr 15;
Nr 20;

pl. Wolności – Nr 4; Nr 13 (ob. GOK); Nr 14 (ob. bank);

ul. Żwirki i Wigury – Nr 8; Nr 8a; Nr 12; Nr 20; Nr 22; Nr 26; Nr 27;
Nr 29; Nr 30; Nr 32/34; Nr 35; Nr 36; Nr 37;
Nr 41; Nr 45; Nr 49; Nr 53;

- Zespół zakładu powozów, ul. Kleczewska 16

warsztat: mur., 1919

dom: mur., 1919

- Młyn, ul. Kleczewska 9: mur., ok. 1910

- Młyn, ul. Żwirki i Wigury 62: mur., 1939

- Cmentarzysko pradziejowe (na terenie Szkoły Podstawowej przy
ul. Żwirki i Wigury 55),

objęte strefą „OW” obserwacji archeologicznej

Wąsosze

- Zespół kościoła par. p.w. Wszystkich Św.

kościół: mur., 2 poł. XVI w. spalony z wyj. prezbiterium 1849; dobud.
nawy 1863; przedłużenie nawy, dobud. zakrystii 1865-1868; dobud.
kaplicy MB od pn. 1873; dobud. wieży 1867-1917.

rej. zab.: A-264/6 z dn. 30.04.1984

ogrodzenie z bramą: mur. – żel., 2 poł. XIX w.

plebania: mur., ok. poł. XIX w.

cmentarz przykościelny, 2 poł. XVI w.

- Cmentarz par. rzym.-kat., 1 poł. XIX w.

rej. zab.: A-477/218 z dn. 20.07.1992

grobowiec rodziny Mierzyńskich: mur., 1917

rej. zab.: A-477/218 z dn. 20.07.1992

- Zespół dworski

dwór, ob. szkoła: mur., 1938, przebud. i rozbud. 1975

park krajobrazowy: 2 poł. XIX w.

budynek inwentarski, ob. stolarnia: mur., pocz. XX w.

spichlerz, ob. świetlica i sklep: mur., 2 poł. XIX w.

gorzelnia; mur., 2 poł. XIX w.

Wierzelin

- Kapliczka, mur., 1946 r.

- Zagroda nr 12
 - dom, mur., 1938 r.,
 - stodoła, mur., 1938 r.
- Dom nr 2: mur., pocz. XX w.
- Dom nr 6: gin., pocz. XX w.
- Cmentarz ewangelicko-augsburski, 2 poł. XIX w.
- Wygoda - Cmentarz ewangelicko-augsburski, 4 ćw. XIX w.
- Żółwieniec - Grodzisko pierścieniowate WŚ, st. nr 1, obszar AZP 55/53-41,
objęte strefą „W” ochrony reliktyw archeologicznych.

Wyżej wymienione tereny oraz obiekty podlegają prawnej ochronie. W ich zasięgu wszelka działalność inwestorska winna być prowadzona za zgodą i pod nadzorem konserwatorskim.